

Občina Ankaran
Comune di Ancarano

OBČINSKA UPRAVA | AMMINISTRAZIONE
COMUNALE

ODDELEK ZA DRUŽBENE DEJAVNOSTI
DIPARTIMENTO ATTIVITÀ SOCIALI

Odsek za socialno varstvo
Settore assistenza sociale

Številka: 141-1/2021
Datum: 8. 11. 2021

ANALIZA POLOŽAJA INVALIDOV V OBČINI ANKARAN

glede na standardna pravila Organizacije združenih narodov o izenačevanju možnosti invalidov

Gradivo pripravili: Janja Rižnar in Jasmina Jakopič, koordinatorici delovne skupine za izvedbo projekta in pridobitev listine „Občina po meri invalidov“ na osnovi prispevkov društev, sestankov z invalidskimi organizacijami in društvi ter okrogle mize in ogledov kraja.

Kazalo vsebine

PODLAGA ZA PRIPRAVO ANALIZE POLOŽAJA.....	3
ANALIZA POLOŽAJA INVALIDOV V OBČINI ANKARAN	5
1. OSVEŠČANJE JAVNOSTI O PROBLEMATIKI INVALIDOV	6
2. DOSTOPNOST ZA VSE	8
3. VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE INVALIDOV	16
4. SOCIALNA VKLJUČENOST	17
5. POMOČ PRI ZDRAVLJENJU IN REHABILITACIJI	20
6. ZAPOSLOVANJE INVALIDOV	23
7. FINANČNA IN MATERIALNA POMOČ TER SOCIALNA VARNOST	26
8. KULTURA, ŠPORT IN REKREACIJA	30
9. STROKOVNO – PODPORNE SLUŽBE.....	32
10. DODATEK: SKRB ZA STAREJŠE.....	32

PODLAGA ZA PRIPRAVO ANALIZE POLOŽAJA

Občina Ankaran je mlada občina, a so ji razumevanje invalidnosti, zavzemanje za dostojanstvo, pravice in blaginjo invalidov pomembne. Želi si pomagati pri neodvisnem življenju in lažji dostopnosti.

Društvo invalidov Koper je 2. 10. 2019 predlagalo županu, da se Občina Ankaran vključi v projekt »Občina po meri invalidov«.

Projekt "Občina po meri invalidov" je Zveza delovnih invalidov Slovenije oblikovala z namenom, da bi še v večji meri spodbudila lokalne skupnosti k načrtnim in trajnim aktivnostim za doseganje večje kakovosti življenja invalidov v njihovem okolju, za njihovo socialno vključenost in sodelovanje v družbenem življenju kraja, pa tudi k reševanju problematike ostalih kategorij občanov (npr. starejših, mamic z otroki, bolnikov, ...).

Projekt je doživel tudi uspešno predstavitev v tujini, v domovini pa je dobitnik nagrade Odbora Sklada pri Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve za nagrajevanje inovacij na področju usposabljanja, življenja in dela invalidov za leto 2005.

Listina "OBČINA PO MERI INVALIDOV" je priznanje občini, ki v svojem delovanju upošteva različnost potreb vseh svojih občanov; načrtno razvija, vzpodbuja povezano delovanje različnih družbenih dejavnikov in uresničuje dejavnosti in ukrepe, ki bistveno prispevajo tudi k večji kakovosti osebnega življenja vseh invalidov in njihovih družin, ustvarja možnosti za njihovo socialno vključenost in aktivno udeležbo v družbenem življenju občine z namenom udeležanja pravic človeka in državljana.

Pravilnik o pridobitvi listine "Občina po meri invalidov", ki ga je Upravni odbor Zveze delovnih invalidov Slovenije na svoji 14. seji dne 22. 10. 2008 (dopolnitve na 1. izredni seji dne 10. 11. 2008, 21. seji dne 14. 12. 2009, korespondenčni seji dne 12. 11. 2010 in 23. seji dne 7. 11. 2013 sprejel, določa, da Listino lahko pridobi občina, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

- da je bila izvedena okrogla miza v organizaciji društva invalidov/občine z odgovornimi predstavniki javnosti, ki se srečujejo s problematiko invalidov in invalidskimi organizacijami, ki delujejo na območju občine,
- da je župan soglašal z vključitvijo v projekt "Občina po meri invalidov" in sprejel odgovornost za trajno izvajanje projekta,
- da je župan/občinski svet imenoval posebno delovno skupino, v katero so bili enakopravno vključeni predstavniki invalidskih organizacij, ki delujejo na območju občine, za pripravo:
 - **Analize o položaju invalidov v občini glede na Standardna pravila OZN za izenačevanje možnosti invalidov in Agendo 22 ter Konvencijo OZN o pravicah invalidov,**
 - konkretnega Akcijskega načrta kot sestavino delovnega programa občinskega sveta
- z jasno opredeljenimi cilji in nalogami, roki in odgovornimi nosilci,
- da je župan predlagal v obravnavo in sprejem občinskemu svetu Analizo o položaju invalidov v občini in konkreten Akcijski načrt
- da je župan predlagal v imenovanje občinskemu svetu Svet za invalide, v katerega so bili enakopravno vključeni predstavniki invalidskih organizacij, ki delujejo na območju občine.
- da je občina pri realizaciji vseh svojih aktivnosti upoštevala posebne potrebe vseh invalidov,
- da je občina povezala in vzpodbudila sodelovanje različnih dejavnikov na območju občine: od javnih služb, invalidskih in drugih nevladnih organizacij do gospodarstva in sredstev javnega obveščanja za realizacijo akcijskega načrta,
- da je Svet za invalide spremljal in koordiniral aktivnosti za uresničevanje akcijskega načrta in praviloma enkrat letno poročal županu in občinskemu svetu,
- da je oblikovana koordinacija invalidskih organizacij, ki povezuje vse invalidske organizacije, ki delujejo na področju občine in da skupaj predstavljajo svoje delovanje javnosti;
- da je občina preko občinskega sveta stalno spremljala izvajanje akcijskega načrta in obravnavala v delovnih telesih občinskega sveta in dajala pobude drugim dejavnikom za uresničitev njihovih nalog in je pri tem upoštevala tudi ocene invalidskih organizacij in mnenja neposrednih uporabnikov,

- da je občina osveščala javnosti v zvezi s pravicami, potrebami in možnostmi invalidov in promovirala akcijski načrt in vlogo vseh izvajalcev za doseganje večje kakovosti skupnega življenja v občini,
- da je občina vsestransko podpirala dejavnosti invalidskih organizacij in jih vključevala kot partnerje v aktivnosti za vse invalide.

Župan Gregor Strmčnik je soglašal z vključitvijo v projekt Občina po meri invalidov in ustanovil delovno skupino za izvedbo projekta in pridobitev listine „Občina po meri invalidov“, ki deluje na območju občine Ankaran.

Delovno skupino sestavljajo:

- Tatjana Koblar – Društvo invalidov Koper
- Benjamin Žnidaršič – Društvo paraplegikov Istre in Krasa
- Daša Goričan Krstić – Center Sonček Koper
- Matevž Breč – Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Koper
- Sonja Bordon – Društvo gluhih in naglušnih Južne Primorske
- Roman Cvetko – Društvo upokojencev Ankaran
- Mag. Tatjana Cvetko – Društvo za pomoč pri demenci Primorske spominčice
- Darja Černac – Društvo Sožitje obalnih občin
- Branka Knific – Medgeneracijsko društvo Svetilnik

Koordinatorici delovne skupine:

- Janja Rižnar – predstavnica občinske uprave Občine Ankaran, strokovna sodelavka na Oddelku za družbene dejavnosti
- Jasmina Jakopič – Društvo inovativnosti Ankaran

Sestanke z društvi in invalidskimi organizacijami smo pričeli že julija 2019, nato pa 19. 12. 2019 izvedli Okroglo mizo. Okrogla miza je bila odprtega tipa, posebej pa so bili povabljeni vsi predstavniki invalidskih organizacij in odgovorni predstavniki javnih služb, ki so predstavili predloge in pobude glede problematike invalidov. Na okroglo mizo smo povabili tudi posameznike, ki so želeli z nami deliti lastne izkušnje o obravnavanih temah: osveščanje javnosti o problematiki invalidov, dostopnost za vse, pomoč pri zdravljenju in rehabilitaciji, vzgoja in izobraževanje invalidov, delo in zaposlovanje invalidov, finančna, materialna pomoč in socialna varnost, sodelovanje invalidov v kulturnem življenju, religiji, rekreaciji in pristočasnih dejavnostih. **Na osnovi mnenj in predlogov delovne skupine ter poročil in pobud vabljenih smo zbrali informacije o analizi položaja invalidov v občini Ankaran ter pripravili Analizo položaja.** Predlagane aktivnosti pa smo po zmožnostih vključili v Akcijski načrt za štiriletno obdobje 2022 - 2026.

V letu 2020 smo zaradi epidemije covid-19 ustavili sestanke v živo, nadaljevali smo leta 2021, ko smo tudi formalizirali delovno skupino, ki je de facto obstajala že leta 2019, ko smo začeli z aktivnostmi na projektu.

ANALIZA POLOŽAJA INVALIDOV V OBČINI ANKARAN

Podatki društev in invalidskih organizacij, ki delujejo v občini Ankaran in sodelujejo pri projektu Občina po meri invalidov:

DRUŠTVO INVALIDOV KOPER

Naslov oz. sedež: Verdijeva ulica 7a, 6000 Koper - Capodistria
Telefon: 05 627 20 15
Elektronski naslov: dikoper@siol.net
Spletna stran: <https://www.zdis.si/drustva/obalnokraska-regija/di-koper>
Predsednica: Tatjana Koblar

OBALNO DRUŠTVO ZA CEREBRALNO PARALIZO

Naslov oz. sedež: Beblerjeva ulica 8, 6000 Koper - Capodistria
Telefon: 031 267 927, 05 628 82 88
Elektronski naslov: koper@soncek.org
Spletna stran: <https://www.soncek.org/drustva/>
Predsednica: Likar Patricija

DRUŠTVO PARAPLEGIKOV ISTRE IN KRASA - ASSOCIAZIONE DEI PARAPLEGICI D' ISTRIA E CARSO

Naslov oz. sedež: Vanganelška cesta 8F, 6000 Koper - Capodistria
Telefon: 041 697 560
Elektronski naslov: dpik.koper@gmail.com
Spletna stran: <https://www.drustvo-para-kp.si/>
Predsednik: Benjamin Žnidaršič

DRUŠTVO GLUHIH IN NAGLUŠNIH JUŽNE PRIMORSKE - ASSOCIAZIONE SORDI E AUDIOLESI DEL LITORALE

Naslov oz. sedež: Župančičeva 18, 6000 Koper - Capodistria
Telefon: 05 62 76 277
Elektronski naslov: drustvo.gluhih-naglusnih@telemach.net
Spletna stran: <http://www.dgnkp.si/kontakt>
Predsednica: Darja Mujkanović

MEDOBČINSKO DRUŠTVO SLEPIH IN SLABOVIDNIH KOPER - ASSOCIAZIONE INVI CAPODISTRIA

Naslov oz. sedež: Repičeva ulica 4, 6000 Koper - Capodistria
Telefon: 05 626 10 00
Elektronski naslov: info@mdsskp.si
Spletna stran: <https://mdsskp.si/>
Predsednik: Safet Baltić

DRUŠTVO SOŽITJE OBALNIH OBČIN, ASSOCIAZIONE SOŽITJE DEI COMUNI COSTIERI

Naslov oz. sedež: Jurčičeva ulica 2, 6000 Koper - Capodistria
Telefon: 051 606 617
Elektronski naslov: obalno.sozitje@siol.net
Spletna stran: <http://www.obalno-sozitje.si/>
Predsednica: Darja Černac

DRUŠTVO PRIMORSKE SPOMINČICE - ASSOCIAZIONE PRIMORSKE SPOMINČICE

Naslov oz. sedež: Vojkovo nabrežje 4A , 6000 Koper - Capodistria
Telefon: 05 663 08 23
Elektronski naslov: primorske.spomincice@gmail.com
Spletna stran: <https://primorskespomincice.si/>
Predsednica: mag. Tatjana Cvetko, dr. med.

SKLAD SILVA - DRUŠTVO ZA KAKOVOSTNO ŽIVLJENJE LJUDI S POSEBNIMI POTREBAMI

Naslov oz. sedež: Fijeroga 10, 6274 Šmarje

Telefon: 05 65 68 125

Elektronski naslov: sklad.silva@gmail.com

Spletna stran: <http://www.skladsilva.si/>

Predsednik: Jurij Švagelj

MEDGENERACIJSKO DRUŠTVO SVETILNIK KOPER

Naslov oz. sedež: Mladinska ulica 6, 6000 Koper - Capodistria

Telefon: 05 625 02 06

Spletna stran: www.skupine.si

Predsednica: Ornela Trebovc

Organizatorica lokalne mreže, strokovna nosilka programa: Branka Knific

DRUŠTVO BOLNIKOV Z OSTEOPOROZO OBALNO KRAŠKE REGIJE

Naslov oz. sedež: Strunjan 148, 6320 Portorož

Telefon: 05 627 20 49, 040 668 930

Elektronski naslov: vojka.mocnik@telemach.net

Spletna stran: <https://osteoporoza.si/drustva/>

Predsednica: Vojka Močnik

ZDRUŽENJE MULTIPLE SKLEROZE SLOVENIJE, OBALNA PODRUŽNICA

Naslov oz. sedež: Oljčna pot 6, 6280 Ankaran – Ancarano

Telefon: 05 652 75 81

Elektronski naslov: obalnapodruznica@gmail.com

Spletna stran: www.zdruzenje-ms.si

Predsednica: Marija Radić

DRUŠTVO UPOKOJENCEV ANKARAN - SOCIETA` DEI PENSIONATI ANCARANO

Naslov oz. sedež: Jadranska cesta 66, 6280 Ankaran - Ancarano

Telefon: /

Elektronski naslov: /

Spletna stran: /

Predsednik: Andrej Jamnik

1. OSVEŠČANJE JAVNOSTI O PROBLEMATIKI INVALIDOV

Občina Ankaran opravlja osveščanje in informiranje preko spletne strani <https://obcina-ankaran.si/sl>, kjer so na voljo različne informacije s področja delovanja javnih služb. Stran se vseskozi nadgrajuje, v prihodnosti bomo namenili še več pozornosti društvom in objavili informacije o projektu ter pravicah invalidov (npr. Vodnik po pravicah invalidov).

Občina sporoča informacije širši javnosti še preko medijev, predvsem preko lokalnega glasila Amfora, ki izhaja vsak drugi mesec. Društva vseskozi spodbujamo, da pripravijo predstavitve, prispevke, vabila na dogodke, opis dogodkov in na ta način osveščamo javnost o njihovi problematiki. Prav tako v glasilu informiramo javnost o projektu Občina po meri invalidov.

• DRUŠTVO INVALIDOV KOPER

S ciljem dostopnosti do informacij za invalide in njihove družinske člane želimo invalide in njihove družine obveščati in osveščati, prav tako osveščamo javnost in jo seznanjamo s pomembnimi predpisi iz delovnopravne zakonodaje, s področja socialnega in zdravstvenega varstva, z dejavnostjo društva invalidov. Želimo doseči čim večjo informiranost, vzpodbujamo invalide za opiranje na lastne moči in sposobnosti, večjo neodvisnost in samostojnost invalidov z namenom lažjega in večjega vključevanja v življenje skupnosti. Informiranje pokriva široko polje dejavnosti in zajema cilje in metode integracije, teme, ki so pomembne za vsakodnevno življenje invalidov, družbeno zdravstvene vidike telesnih okvar, prizadetosti in oviranosti. Informativna dejavnost v društvu invalidov obsega: oblikovanje in izdaja društvenih informacij, predstavitev dejavnosti društva na javno organiziranih prireditvah v okviru lokalne

skupnosti. Društvo invalidov je informiralo invalide od samega začetka, od nastanka invalidnosti dalje. Naše metode dela so delo s posameznikom, skupino in skupnostjo. Vsako leto izdelamo žepne koledarčke z različnimi informacijami o aktivnostih društva (koledar kapacitet ZDIS, delavnic,...). Po pošti invalide obveščamo o dogajanju, vse ostalo pa objavimo na oglasni deski društva. S programom že od ustanovitve društva invalidov dalje vztrajno razvijamo in preko njega obveščamo in osveščamo invalide preko lastno dogovorjenega informativnega sistema.

Društvo invalidov Koper je invalidska organizacija in je prostovoljno, neodvisno, samostojno, nevladno, nepridobitno, združenje, neodvisno od političnih strank in verskih skupnosti, v katero se združujejo invalidi zaradi ugotavljanja, zagovarjanja in zadovoljevanja posebnih potreb invalidov, medsebojne pomoči ter uresničevanja in zastopanja svojih posebnih interesov.

Društvo vključuje delovne invalide po Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in druge invalidne osebe, ki nimajo statusa delovnega invalida, pa zaradi pridobljenih ali prirojenih okvar in oviranosti, ki jih pogojuje oziroma ustvarja fizično in družbeno okolje, ne morejo same delno ali v celoti zadovoljevati potreb osebnega, družinskega in družbenega življenja v okolju, v katerem živijo in delajo (v nadaljevanju: osebe s telesno okvaro) ter njihove zastopnike. Društvo deluje na območju občine Koper in Ankaran.

Društvo je vključeno v Zvezo delovnih invalidov Slovenije (ZDIS) zaradi izvajanja enotne socialno - zdravstvene politike in skupno dogovorjenih nalog s področja varstva invalidov v Republiki Sloveniji in sodeluje v posebnih socialnih programih, ki jih izvaja Zveza delovnih invalidov Slovenije na državni ravni in sicer:

1) Preprečevanje in blaženje socialnih in psihičnih posledic invalidnosti

Invalidom s težjo invalidnostjo ali zelo slabim zdravstvenim stanjem in ki živijo v zelo slabih socialnih razmerah nudi društvo največ pozornosti v vseh pogledih, in sicer v obliki obiskov na domovih, domovih starejših občanov in bolnicah; raznih oblik pomoči na dom; povezovanja s socialno in patronažno službo; organiziranih srečanj, piknikov.

2) Zagotavljanje zagovorništva

Društvo nudi prvo osebno in socialno pomoč invalidom in njihovim družinskim članom preko svetovanja, pravne pomoči, zagovorništva in podpore v duševni stiski.

3) Informativna dejavnosti

Informiranje invalidov preko poverjenikov in Izdaja obvestil.

4) Usposabljanje za aktivno življenje in delo

Društvo organizira predavanja strokovnjakov na področju zdravstva, zakonodaje, ...

5) Ohranjanje zdravja

Društvo nudi invalidom različne možnosti ohranjanja zdravja in rehabilitacije v zdraviliščih in na morju. Po navadi v kapacitetah, ki nam jih nudi ZDIS.

6) Rekreativna in šport

Invalidom omogoča društvo udeležbo in sodelovanje v različnih oblikah rekreacije, prilagojene njihovim potrebam. organizirana rekreacija poteka v sledečih panogah: streljanje, pikado, balinanje, ribolov in šah (posamični in ekipno).

7) Dnevni centri, klubi

Na društvu so tedensko potekale delavnice ročnih del in razna skupinska druženja.

8) Kulturna dejavnost

Invalidom omogoča društvo udeležbo in sodelovanje v različnih oblikah kulturnih in ustvarjalnih dejavnosti ter družabnosti prilagojene njihovim potrebam.

Poleg izvajanja posebnih socialnih programov, društvo organizira srečanja in druženja invalidov (izlete) Vsak član ob plačilu članarine prejme koledarček, na katerem je predstavljen plan društva po mesecih.

DRUGA DELA IN NALOGE V DRUŠTVU

- povezovanje z Zavodom za zaposlovanje glede vključevanja brezposelnih invalidov v naše društvo
- sodelovanje z invalidskimi društvi in ostalimi prijateljskimi društvi
- povezovanje in sodelovanje z Občino Ankaran in MO Koper
- v sodelovanju z Občino Ankaran ter drugimi obalnimi društvi si prizadevamo, da Občina Ankaran pridobi listino Občina po meri invalidov.

Tatjana Koblar, predsednica Društva invalidov Koper

2. DOSTOPNOST ZA VSE

Dostopnost za vse občane je ena izmed prioritet Občine Ankaran. Že v preteklih letih se je upoštevalo in saniralo mnogo arhitektonskih ovir. Večina javnih stavb v Ankaranu je dostopnih, kar pa še ni bilo odpravljeno, želimo v prihodnjih letih prilagoditi, da bo dostopno za gibalno ovirane in druge skupine občanov.

POPIS DOSTOPNOSTI V ANKARANU

Izhodišča so:

Tri skupine funkcionalno oviranih ljudi in njihove specifične potrebe

I. Gibalno ovirani

II. Senzorno ovirani:

a. Ljudje z okvaro sluha

b. Ljudje z okvaro vida

I. GIBALNO OVIRANI

• DRUŠTVO PARAPLEGIKOV ISTRE IN KRASA

Organizacija slovenskih paraplegikov je bila ustanovljena 16. aprila 1969 v Ljubljani. Imenovala se je Sekcija paraplegikov in tetraplegikov Slovenije. Vse večje potrebe in razvoj programov so kmalu zahtevali reorganizacijo in 20. novembra 1973 je bilo ustanovljeno Društvo paraplegikov Slovenije. Toda že šest let kasneje - 20. novembra 1979 je zaradi izredne aktivnosti in želje organiziranosti slovenskih paraplegikov po pokrajinah društvo preraslo v Zvezo paraplegikov Slovenije z devetimi deželnimi društvi. Tak sestav organiziranosti ima Zveza še danes.

V ospredju delovanja Društva paraplegikov Istre in Krasa je program, kjer so poudarjene komponente posebnega socialnega programa, ki jih državni organi in javni zavodi ter službe na lokalnem nivoju ne izvajajo. Ti programi odsevajo pomembnost vloge društva predvsem za paraplegike in druge člane ter svojce po Istri in Krasu ter njihovo socialno varnost v družbi. Zaradi etičnih načel je struktura članstva predstavljena statistično zelo elementarno. Naloge društva so opredeljene predvsem s specifičnostjo potreb članstva. Pri tem se vedno upoštevajo načela za organiziranje, ki poudarjajo prostovoljno včlanitev, razpoznavno invalidnost, odprtost ter nepridobitništvo društva. Društvo ima svoje cilje in naloge, upravljanje ter organizacijske in strokovne dejavnosti. Pri slednjih se povezuje tudi z zunanjimi sodelavci in inštitucijami, kot društvo pa se povezuje z Zvezo paraplegikov, ki ima strokovni svet, ki je transdisciplinaren in ga sestavljajo strokovnjaki različnih znanstvenih panog.

Ker je društvo neprofitna organizacija, nima svojega vira dohodka in se financira predvsem iz sredstev iz občin in dotacij Zveze paraplegikov Slovenije ter drugih sredstev, saj so finančne zahteve za izvajanje lokalnih programov velike. Društvo je z Zvezo in ostalimi društvi povezano v integracijsko mrežo, preko katere člani prenašajo svoje specifične potrebe in interese, ki težijo k skupnim ciljem - čim višji stopnji psihosocialne reintegracije posameznika v aktivno življenje in družbo.

Društvo deluje na območju občin: Piran, Izola, Koper, Ankaran, Ilirska Bistrica, Sežana, Pivka, Komen, Divača, Hrpelje-Kozina in Postojna.

Društvo trenutno šteje 58 članov.

GLAVNE DEJAVNOSTI:

- Specifične pomoči invalidom (kompenziranje invalidnosti):

o Dviganje zavesti paraplegikov:

Izjemno pomembna pri vključevanju paraplegikov je zavest paraplegikov, zato jo je nujno potrebno dvigati in krepiti. Člane je treba seznanjati o njihovih zmožnostih in lastnem prispevku pri uresničevanju njihovih pravic. Dvigovanje zavesti je mogoče doseči z dobro informacijo o razpoložljivih storitvah in programih, ki vzpodbujajo pozitiven odnos do invalidov. Osnovna ciljna skupina so poškodovanci hrbtenjače, ki prehajajo iz bolnišnične obravnave na prvo medicinsko rehabilitacijo. Vsak sprejet član prejme vse potrebne informacije, kar zadeva njegovo invalidnost. Zelo pomemben je začetni, predvsem strokoven pristop k posamezniku, pristop je interdisciplinaren in individualen. Nepravilen pristop je lahko posledičen. Pomembno je vključiti tudi svojce.

- Sprejem v članstvo:
Sprejem v članstvo ureja pravilnik o včlanjevanju. Posameznik se včlani na osnovi pristopnice oziroma odgovarjajoče medicinske dokumentacije in mnenja zdravnika, specialista - fiziatra, kot oddelčni zdravnik za paraplegijo. Potreb po včlanjevanju je vse več, predvsem mlajših in težjih poškodb, pa tudi drugih s paraplegijo in tetraplegijo (ohromelost regionalnih delov telesa, inkontinenca, motnje metabolizma, preležanine, psihične travme,...).
- Vključevanje v življenje:
Zelo je pomemben psihološki in pedagoški pristop pri načinu vključevanja paraplegikov v življenje oziroma v okolje, kjer je živel pred nesrečo. Društvo pri tem vključuje tudi svojce in jih seznanja z izkušnjami, za lažje premagovanje nastalega stanja. Skratka gre za zelo viden problem, kako posameznika vključiti glede na stanje invalidnosti v življenje, ko so kar naenkrat pred njim nepredvidene in nepremostljive ovire.
- Preventiva:
Preventiva ostaja ena izmed redkih dragocenosti, da se prepreči še hujše stanje ki je lahko katastrofalno - nepopravljivo. Delujemo na reševanju psihosocialnih situacij, medicinsko že rehabilitiranih članov. Doživeto situacijo je potrebno prenesti v redno življenje. Preventivno delujemo z ohranjanjem zdravja, pregledi, zdravstveno in intimno nego. Zelo pomembna je preverjena metoda učenja drug od drugega.
- Nabava ortopedskih pripomočkov:
Ortopedski - tehnični in sanitarni pripomočki spremljajo paraplegike vse življenje. Obvezno zdravstveno zavarovanje nam vedno bolj onemogoča s svojimi cenovnimi standardi dostop do kvalitetnih pripomočkov, ki so nujno potrebni. Največkrat je potrebno doplačilo tudi do 50% vrednosti (razen pri programu inkontinence), pa tudi tu v večini primerov ne zadostuje. Problem nastaja zlasti pri zdravstveno in socialno ogroženih članih. Nepogrešljiv pripomoček za paraplegika in tetraplegika je sedežna - antidecubitalna blazina "ROHO", brez katere se obvezno pojavi "decubitus" (posledice so dolgotrajne), pravilnik pa določa doplačilo preko 60% nabavne cene. Samo dva ležalna dneva v bolnišnici finančno nadomestita omenjeno doplačilo, na žalost in družbeno škodo je posledica tega lahko ležalnih dni nekaj tednov, mesecev. Poleg tega pa je še vrsto drugih socialno varstvenih potreb, ki so od primera do primera različnejši, zahtevnejši,...
- Socialne pomoči:
Socialne pomoči lahko prejmejo člani, ki imajo izrazito okrnjene možnosti za življenje. V prenekaterih primerih gre za dejansko preživetje. Med svojimi člani se s tovrstnimi težavami v zadnjem času vse bolj srečujemo. Osnova za prejem so kriteriji in dejanski prikaz socialnega stanja v danem trenutku, primeru ter mnenju društva in osebnega stika s posameznikom.
- Karte za kopanje:
Topliško kopanje zelo ugodno vpliva na samo telo. Pri kopanju v termalnih vodah se odpravljajo spazmi, boljša je prekrvavitev in večja je gibljivost celotnega lokomotornega aparata. Zaradi navedene invalidnosti moramo zagotoviti kopanje v prilagojenih bazenih, s čemer so povezani dodatni stroški prevozov in usposobljeni spremljevalci. Društvo v ta namen članom omogoča pomoč pri nakupu kart za primeren bazen.
- Socialno delo na terenu:
Za posamezne, včasih kar akutne primere, se je nujno povezovati s Centri za socialno delo. Veliko uspešnih rešitev je lahko v domačem okolju. Za dobro rešitev socialnih problemov so potrebne dobre informacije, zato v to področje sodi anketiranje in zbiranje dejanskih podatkov - analiza stanja. Socialni referent pri društvu to delo obvlada in dobro opravlja ter hkrati nadgrajuje znanje s področja socialnega dela.
- Obnovitvena rehabilitacija:
Obnovitvena rehabilitacija je zdravstvena storitev s katero vzdržujemo in ohranjamo psihofizične in življenjske funkcije paraplegikov in tetraplegikov. V programu vsakoletne obnovitvene rehabilitacije gre za nujne ukrepe, da obnovijo funkcije in nadomestijo izgubo funkcionalne omejitve. V ta izjemno pomemben program ki ga preko ZPS izvajamo po pogodbi z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije v pogojih, ki

- omogočajo skupinsko terapijo in razne servisne storitve, je vključena ciljna skupina (člani društva).
- Strokovne publikacije:
Laično in strokovno javnost bomo informirali o problematiki in reševanju problemov naših članov oziroma potrebi po reševanju navedenega skozi strokovne publikacije (bilteni, brošure, skripte, zloženke...), saj je tovrstne literature premalo. Za avtorje publikacij so predvideni strokovni delavci s področja paraplegije in tetraplegije, sodelovali pa bodo tudi sami člani.
 - Ohranjanje zdravja:
Program ohranjanja zdravja (posebni program - priloga) zajema široko paleto aktivnosti, ki so strokovno vodene, ciljne skupine pa so vsi člani, predvsem težje prizadeti. Zaradi nenehnega sedenja oziroma ležanja so nujne terapevtske, gibalne, rekreativne in psiho-socialne dejavnosti. Program se izvaja v športno rekreativnih objektih (zaprtih in odprtih) pod nadzorom. V ta namen bomo izdali nekaj pisnih napotkov za člane, ki pa se ne udeležujejo redno organiziranih športno-rekreativnih dejavnosti. V namen ohranjanja zdravja društvo namenja znatna sredstva. Sodelujemo tudi v programih ohranjanja zdravja, v organizirani obnovitveni rehabilitaciji in rekreativno počitniških hišicah v Čatežu.
 - Šport – rekreacija:
Športna dejavnost za paraplegike in tetraplegike je prav tako pomembna kot kruh. Šport in rekreacija je za paraplegika potrebna, saj se tako krepi telo in dviguje psihofizična zavest. Po zaslugi organizirane športno rekreativne dejavnosti je zdravstveno stanje zadovoljivejše. Omogočiti moramo se ukvarjati s športom tudi težje prizadetim članom, saj se v bogati paleti športnih vsebin lahko vsak član identificira in tekmuje ali nastopa v kategoriji sebi enakih. Dolžnost društva in poslanstvo društva je ta, da tudi na tem področju polno deluje.
 - Kultura:
Kulturna dejavnost paraplegikov opogumlja vse tiste, kateri doživljajo njim podobno usodo ter izobražuje ostale. Kulturna dejavnost se v društvu izvaja glede na interese članov, izražajo pa se v končnih izdelkih, kot so slike, izdaje knjig, filografije, ročna dela,... Organiziramo skupinske ogledе kulturnih prireditev in razstav. zaradi arhitekturnih ovir se lahko udeležujemo ali organiziramo kulturnih prireditev na svojih - naših srečanjih le organizirano.
 - Domače aktivnosti:
Organizacija, so organizacija in udeležba na razstavah in likovnih delavnicah širom po Sloveniji. V letošnjem letu je bila po dolgih letih organizirana likovna delavnica v Semiču z namenom vključevanja mladih in novih interesentov za likovno dejavnost. Poleg tega je navezava z Zvezo likovnih društev Slovenije pomagala, da lahko sodelujemo z vsemi potrebnimi strokovnjaki in institucijami - ustanovami. Društvo je našim članom pomagalo pri kar nekaj knjižnih izdajah, vsako leto pripravimo med 20 in 30 skupinskih in samostojnih razstav in vsaj 3 recitale.
 - Mednarodne aktivnosti:
Naši člani sodelujejo na mnogih mednarodnih razstavah, ali likovnih razstavah in delavnicah, ki jih organizira Mednarodna zveza slikarjev, ki rišejo z usti (zadnje maj 2001 v Budimpešti in 2002 na Portugalskem, 2005 Ljubljana, 2005 Zagreb, 2006 Ljubljana, 2006 Zagreb, 2006 Dubrovnik, 2007 Zagreb, 2008 CD Ljubljana, 2009 San Daniele v Italiji), 2011 Hagen Nemčija, 2012 Sant Stefan Austrija. Tesno, Hagen 2015, Barcelona 2017, Rio 2019, Zagreb 2021, sodelujemo tudi z kulturno dejavnostjo Zveze paraplegikov Slovenije.
 - Interesna dejavnost:
Združevanje izražajo nagnjenja in ljubiteljsko ali profesionalno pripadnost zadovoljevanja potreb paraplegikov. V organizaciji se združujemo : radioamaterji in računalništvo.
 - Psihosocialna dejavnost:
Izkušnje kažejo, da naši člani prevečkrat zapadejo v psihične težave. Težka invalidnost povzroča prevelike travme. V ta namen bomo organizirali v domovih Zveze paraplegikov skupna srečanja s posebno psiho - terapijo. Ta skupna srečanja pa pomenijo tudi osveščanje članov in dajanje potrebnih nasvetov iz življenja paraplegije. Organizirali bomo tudi druga srečanja z enim samim

ciljem: izboljšati kakovosti življenja paraplegikom, v nekaterih primerih pa tudi njihovim svojcem. Na svojce kar malo pozabljamo, pa dostikrat problem ni enostaven.

- Prebivanje in prilagajanje okolja:

Program prebivanja in prilagajanja okolja je dolgoročna naloga društva in posameznikov. Bivalno okolje za invalide je še vedno neurejeno tako v zasebnih stanovanjih kot v javnih ustanovah (zdravstveni domovi, kulturni domovi, trgovine, uradi, šole in drugi objekti in površine - parkirni prostori, robniki, razni dohodi, itd.). Gre preprosto za urejen in nemoten dostop z invalidskimi vozički. Žal se pravilnik o gradnji brez arhitektonskih ovir še vedno ne spoštuje. Sodelovali in opozarjali bomo na konkretne probleme v zvezi s tem, predvsem tam, kjer člani živijo.

Benjamin Žnidaršič, Društvo paraplegikov Istre in Krasa

• **OBČAN ANKARANA NA INVALIDSKEM VOZIČKU**

Pločniki so dobro dostopni in urejeni, na dveh mestih pri Sv. Katarini in Sončnem parku bi bile potrebne manjše predelave. Objekti javnega značaja: občina, šola, knjižnica so dobro dostopni. V občini ni javnih sanitarij, na prireditvah postavijo prenosne kemične wc, tudi za invalide.

PARKIRIŠČA:

- Parkirišče pri zaklonišču: ni parkirišč za invalide.
- Parkirišče pri Ortopedski bolnišnici Valdoltra: ni parkirišč za invalide.
- Parkirišče pri pomolu v Valdoltri: parkirišča za invalide so, vendar so nefunkcionalna, napačno zarisana.
- Parkirišče debeli rtič: peščeno, ni parkirišč za invalide.

• **PARKIRIŠČA**

Od sedmih parkirišč, ki smo jih predali v upravljanje Marjetici Koper, je stanje glede parkirnih mest za invalide naslednje:

Parkirišče – v centru Ankarana - 4 PM, 3 pravilno označena, 1 je potrebno popraviti (pri naslednjem barvanju črt);

Parkirišče – Krajinski park Debeli Rtič parkirišče kopališče - 3 PM, označena, čeprav na peščenem parkirišču;

Parkirišče – parkirišče Lazaret - 2 PM, pravilno označeni;

Parkirišče – parkirišče Krajinski park Debeli Rtič osrednje parkirišče – 0 PM, bomo označili ustrezna parkirna mesta (tu parkirnih mest ni, ker so le ta označena na uvozu na kopališče Debeli Rtič (pri postajališču poletnega avtobusa);

Parkirišče – parkirišče Valdoltra zahod - 8 PM, nepravilno označena, najverjetneje bo po novem 6 pravilno označenih PM;

Parkirišče – parkirišče Valdoltra vzhod - 1 PM, pravilno označeno;

Parkirišče – parkirišče Sv. Katarina - 2 PM, označeni, poskrbeli bomo še za talno označbo.

Dodatni sta še parkirišči, ki nista v upravljanju Marjetice Koper:

Parkirišče pri zaklonišču – pri naslednjem barvanju črt bomo označili 1 PM za invalide;

Parkirišče pri Ortopedski bolnišnici Valdoltra (OBV): to uradno sploh ni parkirišče, trenutno je v začasni souporabi z OBV, za invalide pa so parkirišča pred rampo, na uvozu na parkirišče OBV.

Občina Ankaran, Oddelek za gospodarske dejavnosti

• **OGLED SREDIŠČA KRAJA**

Po sestanku delovne skupine, 1. 7. 2021, smo se odpravili na ogled centra kraja. Ugotovili smo, da je center dostopen za osebe na invalidskih vozičkih, prav tako institucije (banka, lekarna, občinska uprava) v centru kraja. Parkirišča v središču kraja so prav tako urejena. Ena klančina pri trgovini je sicer prestrma, vendar se da priti po drugi strani, kljub vsemu smo posredovali informacijo pristojnim in bo sanirana.

• REDARSTVO

Zaradi svoje invalidnosti in neodgovornega ravnanja ostalih udeležencev cestnega prometa so invalidne osebe pogosto postavljene v slabši položaj, kar jim dodatno otežuje udeležbo v cestnem prometu in v družbi nasploh, zato so redarji na območju Ankarana poostreno nadzirali nepravilno parkiranje na označenih mestih za invalide.

Zakon o pravilih cestnega prometa med drugim določa, da parkiranje ni dovoljeno na označenem parkirnem prostoru za invalide in je na tem prostoru dovoljeno le osebam, ki imajo označeno vozilo z veljavno parkirno karto. Za kršitev te določbe je predpisana globa v višini 80 evrov.

Statistično se redarji v letu 2018 v občini Ankaran izdali 18 glob na rezerviranih mestih za invalidne osebe ter 59 glob v letu 2019. Največ tovrstnih prekrškov je zaznanih na dostopni poti do plaže pri bolnici Valdoltra ter v samem centru Ankarana. V večini primerov, pa so bili občinski redarji na ter lokacijah že prisotni in so neupravičene voznike brez parkirne karte opozorili pred parkiranjem na rezerviranem mestu za invalide.

Ester Morato, redarstvo - vodja občinskega redarstva, Medobčinski inšpektorat in redarstvo Občine Piran in Občine Ankaran

• DOSTOPNI TURIZEM

V Ankaranu je na voljo več ponudnikov nastanitev in storitev, ki so posebej prilagojene invalidom oziroma gibalno oviranim osebam.

Dostop je invalidom omogočen tudi na nekaterih plažah: Adria Ankaran – vključno z bazenom, Mladinsko zdravilišče in letovišče Debeli rtič in na plaži Debeli rtič. Urejen dostop za invalide imajo tudi trgovina, banka, pošta in lekarna v središču Ankarana.

Ponudniki nastanitev, primernih za invalide:

- Adria Ankaran (kamp in hotel)
- Vila Andor (3 sobe)
- Mladinsko zdravilišče in letovišče Debeli rtič

Turistično informacijski center Ankaran,

<https://visitankaran.si/sl/koristne-informacije/dostopni-turizem>

• SKLAD SILVA – društvo za kakovostno življenje ljudi s posebnimi potrebami

Društvo Sklad Silva je nevladna, invalidska organizacija s sedežem v Mestni občini Koper. Ustanovljeno je bilo leta 1995. Deluje predvsem na področju slovenske Istre, občasno pa tudi širše po Sloveniji. V društvo so vključene osebe s posebnimi potrebami iz različnih krajev in občin (predvsem pa odrasle osebe z različnimi motnjami v telesnem in duševnem razvoju), njihovi starši, svojci, strokovnjaki iz različnih področij, prostovoljci in drugi občani.

Društvo izvaja program »Pomoč in podpora za samostojno življenje ljudem s posebnimi potrebami«, ki vključuje naslednje podprograme: Skupine za samostojno življenje, Bivanje in urgentne namestitve, Individualne oblike pomoči, Prevozi, Izkustvene dneve v različnih okoljih ter Informiranje in spodbujanje samopomoči in samoorganizacije staršev, svojcev in skrbnikov oseb s posebnimi potrebami.

Namen programa je omogočanje in povečevanje socialne vključenosti ljudi, ki potrebujejo pomoč za samostojno življenje z zagotavljanjem ustreznih (ravni) posredovanj in podpore, z namenom krepitev moči in razvijanja sposobnosti uporabnikov za doseganje najvišje ravni neodvisnosti in kontrole nad svojim življenjem.

Poleg odpravljanja arhitektonskih ovir in omogočanja dostopa za osebe na invalidskih vozičkih v različne prostore, institucije in objekte je poudarek še na naslednjih področjih:

- Prevozi za osebe z invalidnostjo, ki so iz zaledja ali bolj oddaljenih krajev kot iz središča mesta (prilagojena vozila - mogoče v sodelovanju z drugimi občinami).
- Ureditev javnih stranišč za osebe z invalidnostjo in stranišč v bližini rekreacijskih koticov oz. plaže.

- Urejene pešpoti (primerna površina/podlaga za osebe, ki uporabljajo invalidske vozičke ali so gibalno ovirane, težje hodijo, starejše osebe in dostop do plaže ter morja).
- Urejen/omogočen dostop DO in V morje za osebe z invalidnostjo (lahek dostop v vodo, zmanjšati tveganja za padec, možnost oprijemal-ograje).
- Možnost vstopa v morje tudi za osebe, ki uporabljajo invalidski voziček (dvigalo)
- Omogočen dostop do bližine plaže (čim bližje) z avtomobilom oz. prevoznim sredstvom oseb s posebnimi potrebami.
- Ureditev parkirnih mest za osebe z invalidnostjo.
- Ob urejanju parkov, rekreacijskih prostorov razmisliti v smeri telovadnih pripomočkov za osebe z invalidnostjo (in starejše..), ureditev zunanjega prostora s klopcami, pitniki in senco.
- Sofinanciranje društev s strani Občine Ankaran, ki vključujejo v svoje programe tudi občane z invalidnostjo, vendar nimajo sedeža v občini Ankaran.
- Zloženka o društvih/organizacijah s predstavitvijo vseh organizacij v občini Ankaran, ne glede na sedež delovanja, pač pa glede na programe in vključevanje ranljivih skupin (za namen informiranja občanov Ankarana).

Večina navedenih predlogov ne zajema prilagoditev le za osebe z invalidnostjo, temveč so to prilagoditve, ki omogočajo boljše in kakovostnejše življenje v občini tudi starejšim osebam, otrokom ali družinam z otroki.

Emina Trstenjak, strokovni vodja Sklad Silva

II. Senzorno ovirani

• DRUŠTVO GLUHIH IN NAGLUŠNIH JUŽNE PRIMORSKE

Društvo gluhih in naglušnih Južne Primorske je nevladna strokovna invalidska organizacija, ki si vse od svoje ustanovitve leta 1955 prizadeva za enakopraven družbeni položaj in pravice oseb z okvaro sluha. S predlogi, mnenji in opozorili sodeluje z lokalnimi organizacijami in zavodi.

Društvo je medobčinsko, saj pokriva občine južne Primorske. Svoj sedež ima v Kopru, na Župančičevi 18. Združuje gluhe in naglušne osebe, ki se v društvu srečujejo in zagotavljajo izvajanje in uresničevanje svojih potreb v edini tovrstni organizaciji na tem področju. Zaradi okvare sluha imajo gluhe in naglušne osebe največje težave na področju sporazumevanja in komunikacije z okoljem, v katerem živijo, se izražajo, delajo ali preživljajo prosti čas. Komunikacijske ovire z okoljem zaradi okvare ali popolne izgube sluha so vzrok različnih oblik socialne izključenosti. Gluhota je nevidna, ljudje je ne opazijo, dokler ne pridejo v stik z gluhim človekom. Izguba sluha povzroča poleg biološke okvare, ki je nepopravljivo stanje, tudi prizadetost in oviranost različnih stopenj na različnih vsebinskih področjih.

Zaradi posebnih socialnih programov, ki jih društvo izvaja, se osebe z okvaro sluha, kljub svojim težavam pri komunikaciji, lažje vključujejo v vsakdanje življenje in delo. Gluhi in naglušni zadovoljujejo v društvu potrebo po pripadnosti. Člani radi prihajajo na družabna srečanja, na kulturne in zabavne prireditve. Zelo dobro so obiskane ustvarjalne delavnice, kjer imajo možnost izražanja ročnih spretnosti in sposobnosti.

V organizirani obliki društvo nudi informacije in svetovanje ter seznanja s tehničnimi novostmi. Večnamenska dvorana je opremljena z indukcijsko zanko za naglušne, da lahko spremljajo govor brez motenj. Mesečno se organizira predavanja, povezana z aktualnimi dogodki doma in po svetu.

Člani se radi udeležujejo tudi strokovnih ekskurzij, seminarjev in tečajev.

Velik poudarek pripisujemo računalniškemu izobraževanju, ki je današnjem času nujno potrebno.

Športne dejavnosti so najbolj priljubljene oblike preživljanja prostega časa. Ljudje z okvaro sluha so bolj ali manj prikrajšani za možnost udeleževanja v sliščih športnih klubih, zato je v društvu razvitih kar nekaj športnih panog.

Trudimo se, da bi osnove slovenskega znakovnega jezika spoznala širša lokalna skupnost, zato organiziramo tečaje slovenskega znakovnega jezika, kjer aktivno sodelujejo tudi gluhi člani društva. Udeležba je vedno zadovoljiva. Le teh se udeležujejo ljudje tako zaradi profesionalne kot tudi laične potrebe – približati se ljudem z okvaro sluha.

Ob 66. obletnici delovanja ostaja Društvo gluhih in naglušnih Južne Primorske, ob podpori članov, zvesto svojemu poslanstvu: ***pomagati gluhim in naglušnim na vseh področjih življenja in dela.***

Kaj nudimo?

V okviru posebnih socialnih programov uporabnikom nudimo:

- Pomoč pri premagovanju komunikacijskih ovir, pomoč pri zagotavljanju enakih možnosti in uveljavljanje pravic oseb z izgubo sluha na vseh področjih dela in življenja.
- Individualno svetovanje in informiranje (informacije s področja zakonodaje, zaposlovanja, socialne varnosti, izobraževanja ...).
- Pomoč pri pisanju prošenj, dopisov in pri izpolnjevanju različnih obrazcev, vlog.
- Družabništvo in spremstvo starejših, bolnih in osamljenih oseb z okvaro sluha.
- Predavanja, okrogle mize, delavnice, tečaji, ekskurzije.
- Druženje s sebi enakimi in blaženje socialnih posledic oseb z okvaro sluha.
- Ohranjanje zdravja (možnost letovanja v počitniških kapacitetah).
- Informiranje in seznanjanje uporabnikov s tehničnimi pripomočki ter o možnosti uveljavljanja le-teh.
- Organizacija tečaja slovenskega znakovnega jezika ter seznanjanje širše javnosti s slovenskim znakovnim jezikom.
- Kulturno udejstvovanje (kreativne delavnice, obiski muzejev, gledaliških predstav ...).
- Šport in rekreacija (organizacija treningov, tekmovanj, sodelovanje z drugimi društvi .)

Sonja Bordon, Društvo gluhih in naglušnih Južne Primorske

• MEDOBČINSKO DRUŠTVO SLEPIH IN SLABOVIDNIH KOPER

Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Koper je invalidska organizacija s pridobljenim statusom društva, ki deluje v javnem interesu. Društvo deluje na območju enajstih občin obalno-kraške in notranjsko-kraške regije. V organizacijo se včlanjujejo občani z okvaro vida z namenom, da s samoaktivnostjo razrešujejo svoje specifične potrebe in interese, ali dajejo pobude za njihovo razreševanje ustreznim organom, službam in ustanovam. V ta namen izvajamo v društvu za slepe in slabovidne osebe vrsto posebnih socialnih programov, ter tako zadovoljujemo njihove specifične potrebe. Včlanjujemo slepe in slabovidne občane vseh starostnih in socialnih struktur. Trenutno je v društvu vključenih 318 članov. Od tega na območju občine Ankaran živi preko 30 oseb s težjo okvaro vida, ki se kontinuirano vključujejo v izvajanje posebnih socialnih programov. Njihovo izvajanje se zagotavlja pretežno s sredstvi Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij. Pomemben delež pa predstavljajo tudi pridobljena finančna sredstva lokalnih skupnosti na območju katerih delujemo. Pri tem že vrsto let prispeva svoj delež za svoje občane tudi Občina Ankaran, za kar se ji ob tej priložnosti iskreno zahvaljujemo.

Društvo se še z ostalimi osmimi regijskimi društvi slepih in slabovidnih združuje v Zvezo društev slepih in slabovidnih Slovenije, ki opravlja na osnovi dogovorjenih razmejitvenih programov nekatere skupaj dogovorjene naloge za potrebe vseh slepih in slabovidnih v Republiki Sloveniji. V Zvezo je na dan 31. 12. 2020 vključenih 3604 slepih in slabovidnih oseb, ki preko nje in svojih društev uresničujejo zagotavljanje svojih specifičnih potreb, ki izhajajo iz slepote ali slabovidnosti.

Iz programa dela je razvidno, da društvo na lokalni ravni opravlja posebne socialne programe kot dopolnilo javnim službam, in sicer osebna pomoč na novo oziroma kasneje oslepelim, oziroma pomoč slabovidnim, pomoč družini s slepim otrokom z nudenjem učne pomoči otrokom v inkluzivi, pomoč družini s slepim oziroma slabovidnim otrokom z dodatnimi motnjami v telesnem oziroma duševnem razvoju, pomoč ostarelim slepim in slabovidnim, računalniško opismenjevanje slepih in slabovidnih, opismenjevanje po Brailu, osebno asistenco slepim in slabovidnim, ipd. Programi pomoči so najrazličnejši od zagotavljanja tehničnih pripomočkov, ki jim vsaj delno nadomestijo nastalo izgubo vida in jih potrebujejo pri svojem delu, šolanju in zaposlitvi, do posebnih oblik informiranja - časopisi in knjige v zvočni in računalniški tehniki, brajevi časopisi in knjige, časopisi v povečanem črnem tisku za slabovidne, ipd. V ta namen organiziramo in izvajamo eno dnevne ali vikend seminarje. Vsebine so

pestre in pokrivajo več področij od mobilnosti in orientacije v prostoru, za mizo, na prostem; usposabljanju spremljevalcev za vodenje slepe ali slabovidne osebe, pridobivanju novih znanj v okviru psihosocialne ali psihoterapije, reševanja čustveno-travmatičnih doživljanj, kot tudi izmenjavo in prenos lastnih izkušenj v okviru samopomočnih skupin. Odrasle osebe, tako tiste, ki jih je postopoma ali iznenada doletela delna ali popolna izguba vida, kot tudi tiste, ki se z izgubo vida soočajo že daljše obdobje, je potrebno sproti seznanjati z vsemi novostmi, ki jim lahko pomagajo pri hitrejšem premagovanju krize, s katero so se soočili spričo nastale invalidnosti. Izkušnje pa nam narekujejo, da pomoč ni potrebna le osebam z okvaro vida, ampak tudi njihovim družinskim članom.

Za slepega se šteje oseba, ki ima ostanek vida do $V=0,05$ ali manj (popolna slepota ali ostanek vida do 5 %). Za slabovidnega se šteje oseba, ki ima ostanek vida $V=0,3$ ali manj (ostanek vida do 30 %).

V Medobčinskem društvu slepih in slabovidnih Koper že od leta 1948 skrbijo za vključenost slepih in slabovidnih v družbo, obenem pa si društvo s svojimi aktivnostmi venomer prizadeva tudi za izboljšanje življenjskega sloga vseh slepih in slabovidnih, ki prihajajo iz 11 občin Obalno – kraške in notranjsko kraške regije. Še posebno pozornost pa posvečamo športu in rekreaciji, saj pozitivno vplivata na psihofizično kondicijo posameznikov, ki je še posebej pomembna pri mobilnosti in orientaciji, ter samostojnem gibanju.

MDSS Koper, kot je tudi skrajšan naziv organizacije, je v letu 2019 stopil še korak naprej v svojih prizadevanjih za osebe z invalidnostjo ter tako postal izvajalec osebne asistencije po Zakonu o osebni asistenci in z izvajanjem tega in drugih posebnih socialnih programov skrbi za aktivno vključevanje prav vseh invalidnih oseb v družbo.

Kot izvajalec osebne asistencije danes v krovni organizaciji slepih in slabovidnih v Obalno-kraški regiji pomagajo že prek 120 invalidnim osebam širom Slovenije, venomer pa si prizadevajo, da bi invalidnim osebam, skupaj z osebnimi asistenti, omogočili vse zelene storitve, ki so povezane z aktivnim življenjskim slogom in jim tako ustvarili še prijaznejši in lažji vsakdan.

“MDSS Koper s programom osebne asistencije po številu uporabnikov danes predstavlja enega največjih izvajalcev osebne asistencije v Sloveniji. S tem pa se ne smemo zadovoljiti, želimo si razvijati nove in nove programe, ki bi invalidnim osebam olajšali življenjski ritem,” poudarja Matevž Brec, Ankarčan in tudi sicer član društva, ter prvo zaposleni usklajevalec osebne asistencije, ki skrbi za koordinacijo med uporabniki in osebnimi asistenti.

A program osebne asistencije seveda ni edini program, ki ga v organizaciji ponujajo svojim članom in uporabnikom. Med drugim so v zadnjih desetletjih luč sveta ugledali programi, kot so prva socialna in osebna pomoč slepim in slabovidnim osebam, organizacija tečajev mobilnosti, opismenjevanje z računalnikom in brajevo pisavo, nudenje finančne ali materialne pomoči socialno ogroženim slepim in slabovidnim osebam, pomoč pri zaposlovanju slepih in slabovidnih oseb, organizacija skupine za samopomoč pri preprečevanju socialne izključenosti ter skupine za sosedsko pomoč, organizacija športno-rekreativnih (vrtno in stezno kegljanje, govoreči pikado, šah, ...) in kulturnih aktivnosti (vokalno-instrumentalna skupina, aktiv žena...)... Paradni posebni socialni program pa je prav gotovo bivalna skupnost slepih in slabovidnih.

V Medobčinskem društvu slepih in slabovidnih Koper se lahko pohvalijo tudi s svojo stanovanjsko enoto (6 stanovanj), ki je primarno namenjena in prilagojena za bivanje slepih in slabovidnih, v letu 2021 pa so za potrebe nemotenega izvajanja programa osebne asistencije omenjeni oddelek postavili v samo osrčje starega koprskega mestnega jedra – na Gortanov trg, kjer je uporabnikom osebne asistencije vsakodnevno na voljo strokovna služba društva (le-to sestavljajo pretežno slepi in slabovidni).

Matevž Brec, Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Koper

3. VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE INVALIDOV

• OSNOVNA ŠOLA IN VRTEC ANKARAN

OŠV Ankaran se tako kot naša občina zaveda pomena in odgovornosti do oseb s posebnimi potrebami za čim bolj kakovostno življenje vseh.

V dejavnostih vrtca in med šolskim poukom redno, skozi vsakdanje delo, skrbimo za ozaveščanje otrok o sprejemanju, razumevanju in medsebojni pomoči osebam, ki potrebujejo prilagoditve.

Prostori našega vrtca in šole so primerni za integracijo oseb s posebnimi potrebami ter prilagojeni invalidom. Pri nas imamo kar nekaj otrok, ki potrebujejo dodatno strokovno pomoč in določene prilagoditve. Tem otrokom nudimo ustrezen pristop in zagotavljamo čim bolj nemoteno delo.

Menimo, da je obveščanje o težavah, spodbujanje in izvajanje konkretnih aktivnosti v smeri odpravljanja predsodkov, stalen pretok informacij in vsebin pri zagotavljanju enakih možnosti ter krepitev socialne vključenosti oseb s posebnimi potrebami v življenje v zavodu eden izmed naših pomembnih ciljev, ki ga realiziramo skozi izvajanje rednega programa, ki nam ga narekujejo Nacionalni kurikulum za vrtce in Učni načrt za osnovno šolo.

Naš cilj je vzgajati in izobraževati otroke, ki bodo sprejemali in bodo sprejeti, ne glede na potrebo, ki jo je nekdo prinesel s seboj na svet ali jo je pridobil kasneje.

Šola in vrtec redno sodelujeta na dogodku Veter v laseh, ki se v jesenskih mesecih odvija v kampu Adria Ankaran, kjer se med drugim predstavijo tudi društva, ki omogočajo spoznavanje in sprejemanje ljudi s posebnimi potrebami. Prav tako smo del slovenske Mreže Zdravih šol, ki se odziva na probleme v zvezi z zdravjem otrok in izvaja programe za promocijo zdravja učencev, učiteljev in staršev. V zvezi s tem imamo vsako leto Dan zdrave šole, na katerem pripravimo kulinarične, športne, glasbene delavnice. V letošnjem letu je svojo kuharsko delavnico pripravila tudi učenka s sladkorno boleznijo. Učenci s posebnimi potrebami so vključeni v vse dejavnosti na šoli.

Martina Petrovčič, pomočnica ravnateljice za šolo OŠV Ankaran

4. SOCIALNA VKLJUČENOST

• MEDGENERACIJSKO DRUŠTVO SVETILNIK

Teze:

- Tretje življenjsko obdobje je kljub posameznikovi aktivnosti in naravnosti v zdravo življenje vendarle »rezervirano« za udomačevanje mnogovrstnih izgub in spoprijemanje z njimi.
- Proces je neprijeten/boleč, ne-željen, dolgotrajen in obsega vse faze soočanja z izgubami.
- Sleherna oseba, ki se v kateremkoli obdobju sooča s prikrajšanostjo in omejitvami, se nanje odziva na sebi lasten način in ima specifične potrebe, ki jih je potrebno upoštevati.
- V Sloveniji imamo dobro razvito mrežo nevladnih organizacij za različne skupine prebivalcev v katere se seveda ob določenih izgubah (telesnih, kognitivnih, ...) lahko vključujejo tudi starostniki. Kljub temu je delež vključenih starostnikov manjši od zagotavljenih možnosti.
- Organiziranost življenja v sodobnih skupnostih je nujno regulirana, dogovorjena, zapisana in znotraj vseh načrtovanih možnosti se posameznik v stiski težko znajde. Težko postane »član«.
- Občina Ankaran ima odlično priložnost, da podpora svojim prebivalcem še bolj približa. Dovolj je majhna, da permanentno razvija skupnost s povezovanjem vseh udeleženi v različnih formalnih in neformalnih skupinah.

Predstavitev MD Svetilnik:

Medgeneracijsko društvo Svetilnik Koper razvija in ohranja program pogovornih skupin starih ljudi za samopomoč, ki se je razvil v slovenski Istri in brez prekinitve deluje 33 let. Trenutno je v okviru društva aktivnih 20 skupin - v Ankaranu skupina Zarja.

Osnovna dejavnost je pogovor. Sodelovanje med udeleženi in delovanje v društvu je usmerjeno v zadovoljevanje temeljnih nematerialnih potreb. Zato so skupine majhne. Skupinsko delo kot metoda socialnega varstva je zahtevno, zato skupine usmerja voditeljski par, ki je za delo usposobljen s strani Zveze društev za socialno gerontologijo Slovenije in deluje prostovoljsko.

Branka Knific, Strokovna vodja programa

Možnost povezovanja v skupine je gotovo dobra spodbuda za starajoče se ljudi, ki ob upadanju telesnih zmogljivosti čutijo potrebo po drugačni, duhovni krepitvi svojih sposobnosti. Skupina Zarja v Ankaranu si prizadeva uresničevati ta namen. V prostorih Doma družbenih dejavnosti na Bevkovi ulici v Ankaranu se že več let enkrat tedensko srečujemo v skupini Zarja. To je ena izmed skupin za samopomoč, ki delujejo v okviru Medgeneracijskega društva Svetilnik Koper v občinah Koper, Izola in Ankaran. Njen namen je ustvarjanje pogojev in možnosti za kakovostnejše življenje starejših na področju medčloveških odnosov in medgeneracijskega povezovanja. Najosnovnejša dejavnost, ki združuje udeležence skupine Zarja, je pogovor o prehranjevalnih navadah, zdravju in zdravem načinu življenja, običajih, obletnicah, pa tudi o odnosu do literature, branja, pisanja ali o ljubiteljstvu živali, narave ali osebnih hobijih.

Društvo Svetilnik za svoje člane organizira tudi izlete in piknike, ki prijetne prijateljske odnose še poglobljajo. Skupina postane kot druga družina in opora v trenutkih, ko ti je hudo, ko si osamljen/-a, ko te skrbi, če se te dotakne bolezen, ali te kaj vznemirja. Še prijetneje pa je deliti vesele in prijetne občutke ob različnih življenjskih dogodkih. Učenje o skladnem staranju je zanimivo, vedno odkrijemo nekaj novega, nekaj, kar se zgodi prvič in pomaga pozabiti težke situacije ali boleče trenutke. V obdobju epidemije smo v skupini Zarja ohranjali medsebojne stike s telefonskimi pogovori in elektronsko pošto, sproščanje ukrepov pa je spet združilo nasmejane obraze in mnoga neizpovedana doživetja.

Noelija Mihalič in Zdenka Tedeško, Voditeljici skupine Zarja

• DRUŠTVO SOŽITJE - Društvo za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju obalnih občin

Ko razmišljamo o osebah s posebnimi potrebami, se zavedamo, da njihovo življenje v še ne tako davni preteklosti ni bilo nič kaj prijazno. Za družino, v katero so se rodili, so bili praviloma nepredvidljiva in nedoumljiva izkušnja. Tako so postali in ostajali zanjo breme, ki so se ga sramovali in ga pred okolico bolj ali manj skrivali. Tako so otroci z motnjami v duševnem razvoju odraščali v vaše posebneže, brezpravno delovno silo, berače, postali objekt izkoriščanja. O njihovih potrebah niti o pravicah se ni razmišljalo.

Morda so za take otroke bolje poskrbeli v premožnejših družinah. Poznani so tudi zgodnji začetki sistematičnega dela z gluhihimi, slepimi.

Spreminjanje odnosa družbe do oseb s posebnimi potrebami je dolgotrajen in zelo postopen proces. Na področju oseb z motnjo v duševnem razvoju so se bistveni premiki začeli dogajati šele v drugi polovici 20. stoletja, sočasno z družbenimi spremembami, izboljšanjem materialnega statusa družin in boljših življenjskih razmer. V tem času so se pojavila razmišljanja o potrebah in pravicah teh oseb in možnostih za njihov morebitni razvoj. Zasluga gre nekaterim staršem, strokovnjakom, ki so imeli izkušnje s »prizadetimi«, posameznim uspešnim primerom in tudi družbeni klimi, ki je upoštevala človekove potrebe in deklarirala enakopravnost.

To je čas, ko so se v večjih krajih po Sloveniji odpirale Posebne šole za otroke z lažjo motnjo v duševnem razvoju, oblikovali so se prvi prilagojeni programi, nastajala so prva navodila za starše, začelo se je izobraževanje pedagoških delavcev. Začelo se je ozaveščanje o potrebah in posebnostih obravnavane populacije.

Iz sistema so izpadli otroci z zmerno in težjo motnjo v duševnem razvoju, ki naj ne bi bili sposobni niti posebnega šolanja. Na pobudo staršev in strokovnih delavcev, ki so podpirali njihova prizadevanja, je bilo pred 51 leti ustanovljeno Društvo Sožitje obalnih občin in še nekatera druga društva po Sloveniji. Vsa so nastala iz potrebe, da bi se izboljšali pogoji za življenje in razvoj oseb z motnjami v duševnem razvoju. S svojimi aktivnostmi so člani društev ozaveščali okolico in pristojne o problemih in posebnostih te populacije. Pomembna naloga je bila tudi pomoč članom in prizadevanja za sistemske spremembe.

Tako so se postopoma začeli v sklopu posebnih šol odpirati oddelki za otroke z zmerno motnjo v duševnem razvoju, nekaj ustanov zanje in za otroke s težjimi motnjami v duševnem razvoju. Možnost izobraževanja oz. učenja je sicer pomenila napredek, a tudi prostorsko segregacijo. Otroci so bili vzeti iz primarnega okolja in prestavljeni v ustanove, ki so v sklopu šole imele tudi domsko nastanitev. Otroci so se v matično družino vračali le ob koncih tedna ali še redkeje, ob praznikih in šolskih počitnicah, kar je bilo premalo za razvijanje kakovostnih socialnih stikov.

Odpiranje družbe v Evropo in svet je tudi v naše okolje prinašalo nova spoznanja za področje skrbi za osebe s posebnimi potrebami. Začelo se je govoriti o njihovih pravicah in potrebah, o vključevanju v ožje in širše socialno okolje, integraciji na vseh ravneh njihovega razvoja. Pomembno nalogo so opravila tudi sodobna komunikacijska sredstva, tisk, radio tv. Tako so informacije o področju oseb s posebnimi potrebami postopno postale del našega vsakdana.

Vključevanje oseb s posebnimi potrebami je gibanje, ki je vplivalo tudi na pomembne spremembe na področju zakonodaje. V društvu smo sledili tem spremembam s prilagoditvijo in oblikovanjem programov, ki omogočajo različne oblike vključevanja.

Danes je v Zvezo društev Sožitje vključenih 53 slovenskih društev. Zveza društev Sožitje ima status reprezentativne invalidske organizacije (Zakon o invalidskih organizacijah) in je zadolžena za zastopanje in predstavljanje invalidov ter njihovih interesov v dialogu z organi na državni in mednarodni ravni. Opozarja na potrebe, predlaga rešitve, sodeluje pri pripravi strokovnih podlag in spremlja odločitve, pomembne za invalide, ki jih zastopa. Predlaga tudi predstavnike invalidov v delovna telesa pri državnih organih, ki obravnavajo vprašanja invalidov. Zveza izvaja tudi programe, ki dopolnjujejo javno službo na področju socialnega varstva in se vanje lahko vključujejo člani iz vseh društev. Delovanje Zveze je pomembno za zadovoljevanje materialno ekonomskih potreb (ekonomski status, materialno stanje, eksistenčno zagotovilo posameznika), ki se zagotavljajo z zakonodajo. Pri tem izhaja iz pravic, ki jih imajo osebe z motnjami v duševnem razvoju kot enakopravni člani družbe, ter posebnih pravic zaradi svojih zmanjšanih intelektualnih sposobnosti.

Društvo Sožitje obalnih občin je torej eno od društev v mreži organizirane skrbi za odrasle osebe z zmerno motnjo v duševnem razvoju.

Populacija vključenih oseb je zelo raznolika, tako po starosti, preostalih sposobnostih in specifičnih potrebah. Poleg primanjkljaja na področju intelektualnih sposobnosti ima kar nekaj članov tudi druge primanjkljaje (vid, sluh, telesna oviranost) ali kronične bolezni (sladkorna, slabo srce). Precej članov ima epilepsijo. Večina članov je zaključila usposabljanje v Centru Elvire Vatovec v Strunjanu in je vključena v Varstveno delovne centre na Obali. Vsi imajo status invalida. Njihovi starši imajo podaljšane starševske pravice in so zakoniti zastopniki svojih otrok.

Osnovni cilj programa društva je skrb za višjo kakovost življenja oseb z zmerno motnjo v duševnem razvoju in boljše vključevanje v ožje in širše socialno okolje, ohranjanje pridobljenih znanj in pridobivanje novih, razvijanje sposobnosti za aktivno preživljanje prostega časa in osebnostni razvoj. Prizadevamo si, da so programi za naše fante in dekleta privlačni, da zadovoljujejo njihove socialno psihološke potrebe, da jih čustveno zadovoljijo in jim omogočajo osebnostno potrjenost. V posamezne dejavnosti

se prijavijo glede na svoj interes in pripravljenost za aktivno sodelovanje. Vodje programov vključujejo fante in dekleta že v pripravo programa in upoštevajo tudi njihove želje in predloge. Tudi pri oceni realizacije aktivno sodelujejo.

Posebno skrb namenjamo vključevanju v ožje in širše socialno okolje. Pri tem se zavedamo, da je temeljna pravica naših fantov in deklet pravica biti drugačen. Prizadevamo, da je ta drugačnost tudi v okolju sprejeta in spoštovana.

Zato je pomemben del naše aktivnosti namenjen delu z družino, ki je primarno socialno okolje vsake OMDR (osebe z motnjo v duševnem razvoju). S strokovnimi predavanji, v klubu staršev, individualnimi pogovori, na vikend seminarju za družine pomagamo staršem pri soočanju z različnimi problemi in omejitvami, ki so povezani s primanjkljaji njihovega člana. Svetovanje, kako upoštevati, da je njihov otrok odrasla oseba in ozaveščati spoštovanje njegovih pravic za starše, ni lahko. Kako mu dovoliti, da tudi sam odloča v zanj pomembnih zadevah, prevzema odgovornost za svoja dejanja. V širše socialno okolje se vključujemo na različne načine. Informacije o društvu in naših aktivnostih posredujemo z zgibanko o društvu, z informacijami na spletni strani društva, Vsako leto pripravimo vsaj 3 številke društvenega časopisa Sožitko. Pri pripravi prispevkov aktivno sodelujejo tudi člani novinarskega krožka. Izdali smo brošuro o poletnih tematskih letovanjih.

Pomembno je tudi, da se naši člani pojavljajo v svojem okolju, ko se udeležijo različnih prireditev, posebnih dogodkov, si ogledajo primeren film, ... Starše spodbujamo, da sprejemajo to kot eno od aktivnosti družine. Na nekaterih dogodkih smo tudi aktivni udeleženci (Oživela ulica, Sladka Istra, pustna povorka). Za naše fante in dekleta so to dragocene priložnosti za neformalne stike in možnost da dokažejo svoje sprejemljivo vedenje v stikih z drugimi, kar je najboljši način ozaveščanja. S prisotnostjo v svojem socialnem okolju omogočajo le temu, da spozna njihovo drugačnost in pripomore k odpravljanju predsodkov.

Z nastopi folklorne skupine in pevskega zbora se že nekaj let aktivno vključujemo v različne dogodke v obalnih občinah in drugod po Sloveniji. V folklorni skupini in pevskem zboru sodeluje kar 20 naših fantov in deklet. Tudi harmonikar, ki skupino spremlja, je oseba s posebnimi potrebami. Plesalci in pevci redno vadijo in zelo radi nastopajo. Pristrčen odziv publike jim pomeni veliko. Doživijo, kaj pomeni uspeh in predvsem da so lahko tudi oni uspešni. Z nastopi na prireditvah, kjer sodelujejo tudi drugi udeleženci si nabirajo izkušnje o sodelovanju z drugimi, spoznavajo nove ljudi in sklepajo tudi prava prijateljstva.

Posebna zgodba je prijateljstvo z društvom iz hrvaške Istre, ki jih redno vabi na svoje nastope.

Vsako leto organiziramo 3-dnevni vikend seminar za naše uporabnike in če se le da, tudi tridnevno zimovanje. Vsako leto v drugem kraju po Sloveniji. Tako naši fantje in dekleta spoznavajo različne kraje, njihove posebnosti in znamenitosti. Pri tem posvečamo posebno pozornost komuniciranju z osebjem, kjer smo nastanjeni, skrbi za osebno urejenost in higieno, sprejemljivim načinom vedenja. Običajno obiščemo v kraju kakšen lokal, kjer lahko sami naročijo pijačo in tudi sami poravnajo račun. Običajno je to doživetje za naše fante in dekleta, a tudi za tiste, ki jim postrežejo.

Vse to in še kaj so načini, kako se lahko tudi osebe z zmerno motnjo v duševnem razvoju lahko vključujejo v socialno okolje. Navajanje na socialne kontakte posebno v novih, nepoznatih okoljih je del socialnega učenja in to del vseživljenjskega učenja. Z večanjem možnosti za take stike se večja tudi obvladovanje spretnosti, ki so za to potrebne.

Nekateri naši fantje in dekleta imajo tudi ugodne izkušnje z vključevanjem v malo drugačne zaposlitve v okviru Varstveno delovnega centra. Tako jih je nekaj vključenih v Zeleni program, kjer ob pomoči komunalnih delavcev skrbijo za vzdrževanje in čiščenje nekaterih zelenic. Projekt VDC je tudi podpora zaposlitev, kjer se nekaj oseb z motnjo v duševnem razvoju vključuje za nekaj ur dnevno ali tedensko v delo v rednem delovnem okolju (frizerski salon, OBI, cvetličarna, vrtnarija). Začetki so spodbudni, ponujajo nove možnosti vključevanja na področju zaposlovanja, ki je pomemben del odraslih oseb z zmerno motnjo v duševnem razvoju.

Na področju skrbi za osebe s posebnimi potrebami je bilo v zadnjih letih sprejetih kar nekaj zakonov, ki naj bi omogočali zgodnjo obravnavo, boljše možnosti za vključevanje invalidov v socialno okolje in omogočalo večjo samostojnost.

Tako Zakon o celostni zgodnji obravnavi otrok s posebnimi potrebami, Zakon o osebni asistenci, Zakon o socialnem vključevanju invalidov dajejo obilo možnosti za izboljšanje položaja invalidnih oseb in njihovih družin. Kako bodo možnosti, ki jih zakoni omogočajo, zaživele v praksi, je še vprašanje. Zakoni, ki urejajo vzgojo in izobraževanje, že več kot desetletje omogočajo integracijo otrok s posebnimi potrebami v redne oblike vzgoje in izobraževanja. Na prste ene roke bi lahko prešteli otroke z zmerno motnjo v duševnem razvoju, ki so bili vključeni v redno šolo.

Za spremembe je potreben čas in pripravljenost. Zato pozdravljam odločitev Občine Ankaran da bo pridobila naziv Občina po meri invalidov. Pohvale vredno dejanje. Tudi invalidi so občani svoje občine. Tudi če je njihovo število zanemarljivo majhno, pomeni, da je občini mar.

Sonja Hrabar, Društvo Sožitje

5. POMOČ PRI ZDRAVLJENJU IN REHABILITACIJI

• DRUŠTVO ZA POMOČ PRI DEMENCI PRIMORSKE SPOMINČICE

V Društvu za pomoč pri demenci Primorske spominčice nudimo pomoč svojcem pri soočanju z boleznijo in vsemi prilikami in neprilikami, ki jih demenca prinaša v življenje družine. Čas korona krize je zarezal v družine, kjer se srečujejo z demenco, na poseben način. Z omejitvenimi ukrepi se je breme oskrbe oseb z demenco osredotočilo zgolj na ozko družino, zato so bili svojci še bolj željni žive besede, posveta, vzpodbude.

Skupine za samopomoč v COVID času delujejo v okrnjenem programu. Na Obali smo vzpostavili redno mesečno delovanje preko ZOOM videosrečanj. Svojci so srečanja zelo pogrešali, zato smo veseli, da nas je na teh srečanjih vedno več, tudi novih članov. Nedvomno imajo za to zasluge naši »ta mladi«, otroci in vnuki, ki so pomagali staršem, pa babicam in dedkom, da so osvojili ključni klik za priklop na ZOOM skupino.

POGOVORI O DEMENCI v Knjižnici Ankaran so bili v programu srečanj za preteklo zimo. Tematska srečanja naj bi potekala v živo v prostorih Knjižnice v Ankaranu in na vsakem od srečanj naj bi pregledali eno od knjižic iz zbirke Živeti z demenco – vsak dan. Knjižice so pripravljene za svojce in strokovne delavce za pomoč pri promociji sporazumevanja in različnih domačih aktivnosti, ki bolniku z demenco in njegovim družinskim članom pomagajo pri organiziranju in izvajanju aktivnosti preko dneva. V vsaki knjižici pa je v rubriki DOBRO JE VEDETI tudi nekaj informacij v zvezi z demenco, kot so npr. prepoznavanje demence, spanje, preprečevanju demence, depresija in preprečevanje izgorelosti, ali pa ravnanje z denarjem, ki so v praksi zelo dobrodošle pri oskrbi bolnikov.

Zaradi omejitev NIJZ smo začetek serije srečanj najprej odlagali, nato pa smo se dogovorili za srečanja ONLINE preko ZOOM videokonferenčnega sistema. Od 15. 2. do 12. 4. 2021 smo imeli 5 video srečanj, vsak drugi ponedeljek zvečer, ki jih je vodila Tatjana Cvetko, zdravnica in predsednica Društva Primorske spominčice. Na vsakem ZOOM srečanju je najprej predstavila zbirko knjižic in predstavila uporabo ene od knjižic, prikazala praktično izvedbo in razložila pomen vaj. V predavanju se je predstavitev prepletala s primeri iz prakse in nasveti, kako iskati podporo in pomoč v zdravstvenem sistemu in skupnosti. Na srečanjih je sodelovalo od 12 – 16 udeležencev, ki so s svojimi primeri in vprašanji popestrili srečanja, ki smo jih vedno sklenili z zanimivim klepetom o demenci.

Pomladni čas je prinesel rahljanje ukrepov NIJZ v zvezi COVID infekcijo in v društvu smo izkoristili priložnost za srečanje svojcev oseb z demenco na prostem, na varni razdalji in z maskami na obrazu. Maske so sicer skrile naše nasmeha, a na naših maskah modre spominčice ponujajo vsem, ki nas srečajo, razmislek o tem, da masko nosi nekdo, ki ima demenco ali svojca z demenco, da je potrebno govoriti bolj počasi, mogoče kaj razložiti dvakrat, mogoče kaj preveriti, spregledati, preslišati. Razmislek, da je pri demenci potrebno prilagoditi sporazumevanje.

23. aprila smo člani društva na Hoji za zdravje po Škocjanskem zatoku obeležili svetovni dan zdravja, 20. maja pa smo se skupaj z ljubitelji vrtnic sprehodili po rožnem vrtu Ortopedske bolnišnice Valdoltra in občudovali lepote dehtečih vrtnic.

Običajno spomladanski cikel srečanj in skupin za samopomoč sklenemo na Enodnevni šoli o demenci za bolnike, svojce in strokovne delavce, ki se srečujejo pri svojem delu z osebami z demenco. Letos je bila enodnevna šola že devetič zapored organizirana v Ankaranu, tokrat septembra v Adrii Ankaran. Programske teme kot so paliativna oskrba pri demenci, motnje govora pri demenci, socialne pravice, novosti glede tehničnih pripomočkov in predstavitev programa integrirane oskrbe za starejše, so nedvomno teme, ki so pritegnile vse, ki se srečujejo z demenco v svojem okolju. Bolniki pa so se v terapevtskem programu srečali s kužki ter gibalnimi in spominskimi vajami.

Mag. Tatjana Cvetko, predsednica Društva za pomoč pri Demenci Primorske Spominčice
(povzeto po prispevku iz glasila Amfora)

• **KARITAS ANKARAN in ŽUPNIJA ANKARAN**

Župnik mag. Franc Šenk še posebej pozdravlja pripravljenost občine, da kot organizator usmerja aktivnosti v skrb za človeka v vseh njegovih razsežnosti, saj se danes velikokrat dogaja, da se verska razsežnost človekovega bivanja hoče izriniti iz razgovorov in dogodkov v javnem življenju. A vendarle lahko prav vsak človek pri sebi odkriva, da ni na svetu, da bi živel le iz rok v usta, oziroma iz trenutka v trenutek, brez idealov, ohranjanja spomina na prednike, načrtov za naprej, brez osmišljanja in tudi čustvenega doživetja dogajanja okrog sebe. Odgovori, ki jih človek z manjšim ali večjim naporom najde, so različni, na neki način se vedno pokaže, da imamo ljudje v sebi tudi duhovno razsežnost, iščemo odgovore. Večina v našem okolju se srečuje s krščanstvom, z vero v Boga Očeta, Sina in Svetega Duha. Tako, kot je v Bogu živa dinamika odnosov, se dogaja tudi v našem življenju. Krščanstvo nam sporoča, da smo med seboj neločljivo povezani, drug za drugega skrbimo, si pomagamo, ni nam vseeno, kaj se dogaja okrog nas. Prav zato je v naši kulturi socialna razsežnost močno zakoreninjena. (Da to ni tako samoumevno, se lahko ozremo v kakšen drug del sveta in drugačne miselne okvire, kjer takšne skrbi za bližnjega kot pri nas ne poznajo. Primer: delo Matere Terezije v Indiji.) V družbenem okviru lahko pri nas v večji meri računamo, da bomo prejeli potrebno pomoč, da bomo deležni solidarnosti in razumevanja. Na osebni ravni pa odnos z Bogom, ki ni nekaj oddaljenega, pač pa je nekoč hodil med nami kot oseba Jezus Kristus, pomaga da moremo ob opori na njegovo živo besedo in darove, ki nam jih je dal (posebej zakramenti ozdravljanja, evharistija, spoved in bolniško maziljenje, ki poleg zdravja za dušo blagodejno vplivajo tudi na telo), živeti v notranjem miru in uravnoveženosti, kar navsezadnje pripomore tudi k boljšemu telesnemu počutju in pogumnejšemu sprejemanju situacij, ki so zahtevnejše od običajnega.

V župniji izhajamo iz temeljnega svetopisemskega sporočila, da smo vsi ustvarjeni po Božji podobi in poklicani k bratstvu, kot je zapisal tudi papež Francišek v poslanici ob svetovnem dnevu miru, 2014. Pri ŽK gledamo na človeka v vsej njegovi razsežnosti in hkrati nudimo pomoč vsem pomoči potrebnim ljudem, ne glede na njihovo versko pripadnost. Zavedamo se, da je invalid v prvi vrsti človek, invalidnost je le posebna okoliščina in običajno ovira za telesno ali drugo funkcioniranje. Zato invalidov ne obravnavamo kot posebno skupino vernikov, ki bi potrebovali posebno obravnavo. Z našo pomočjo jih želimo le okrepiti v delu njihove invalidnosti, jim pomagati glede dostopnosti udeležbe pri svetih mašah in obredih in po potrebi nuditi psihosocialno oporo v težkih trenutkih. V pogovorih z njimi opažamo, kako pomembna je za človeka v stiski vera, kako je to prav tisti dejavnik, ki odstira pot upanja in daje smisel njihovemu življenju, smisel tudi dogodkom, ki jih niso pričakovali in se ne bi smeli zgoditi. Vera jim je Luč in Upanje in to takrat, ko je to najtežje, ko so v hudih stiskah in življenjskih preizkušnjah. Zato je toliko bolj pomembno, da jim nudimo oporo in jim omogočimo dostopnost do udeleževanja verskih obredov in drugih verskih dogodkov, kjer jim je poleg aktivne udeležbe pomembno tudi to, da so enakovredni del skupnosti.

Za dosego le tega pa želimo opozoriti na tisti del, kjer je v naši župniji za omogočanje udeleževanja verskih obredov nujno potrebna pomoč za:

- čimprejšnjo ureditev začasnega dovoza do vhoda v cerkev (sedaj gramoz) za invalide z invalidskimi vozički in scooterji (blizu Rehabilitacijski center za multiplo sklerozo),
- organiziranje javnega prevoza do cerkve,
- umestitev indukcijske zanke v cerkvi, da bi invalidi z okvaro sluha in starejši lahko kvalitetno spremljali verski obred.

Ob tej priliki želimo ponuditi pripravljenost našega sodelovanja v smeri pomoči, kjer bo potrebno in tako prispevati k sooblikovanju občine po meri invalidov z upanjem, da bi se kar najbolj približali smernicam, ki jih daje Agenda 22.

Mag. Martina Jenkole, vodja Župnijske Karitas Ankaran

• **OBALNA PODRUŽNICA MULTIPLA SKLEROZA**

Za multiplo sklerozo zbolijo predvsem mladi ljudje med 20. in 40. letom starosti. Ženske obolevajo dvakrat pogosteje kot moški. Multipla sklerozna je najpogostejše kronično, vnetno, avtoimunsko obolenje centralnega živčnega sistema, žal pa najpogostejši vzrok invalidnosti pri mladih. Vzrok bolezni ni znan. Na svetu ima MS okoli 2,5 milijona prebivalcev. Slovenija leži na območju, kjer je obolevost precej visoka. Bolezen ni dedna, je pa v družinah, kjer je prisotna, možnost zbolevanja kar od 10 do 20x večja. V

Sloveniji je okrog 3000 oseb z MS. V obalni podružnici pa 87, seveda je bolnikov več, mi vemo za osebe, ki so registrirane v Združenju MS Slovenije. Simptomi MS so zelo različni in se prepletajo med seboj. Pogosto so to različne motnje občutljivosti z odrevenelostjo in mravljinčenjem po različnih delih telesa in okončin, nejasen ali pa dvojni vid, otežena hoja zaradi nemoči ali nestabilnosti z zanašanjem, vrtoglavico. Pogosto je izrazita bolezenska utrudljivost, motnja govora, kognitivnega funkcioniranja, sfinkterske motnje odvajanja. Danes imamo možnost hitreje postavitve diagnoze in spremljanja poteka bolezni s pomočjo slikanja z magnetno resonanco (MRI). To nam omogoča čimprejšnje učinkovito zdravljenje. Cilj zdravljenja je, da prepreči napredovanje bolezni in tako čim manj invalidnosti. V občini Ankaran imamo objekt, kjer izvajamo programe obnovitvene rehabilitacije, posebne socialne programe in družinsko rehabilitacijo. Posebno skrb namenjamo najtežjim bolnikom z multiplo sklerozo. Naša sedanja predsednica obalne podružnice je Marija Radič. Pisarniške prostore društva imamo v Koprurnaslov Ferrarska 14. S prostovoljci poverjeniki gradimo prijazno društvo. Življenje je vedno tveganje, posebno življenje z boleznijo pa zahteva veliko mero ustvarjalnosti, iskanje lepote, iskanje sreče, vse to nam daje druženje - biti povezan v skupnost z osebami, ki imajo podobne težave z obalno podružnico Multiple skleroze.

Vida Orbanič, poverjenica Obalne podružnice

• **DRUŠTVO BOLNIKOV Z OSTEOPOROZO OBALNO KRAŠKE REGIJE**

Društvo bolnikov z osteoporozo je bilo ustanovljeno pred 20 leti na pobudo zdravnice fiziatrinje dr. Dragice Kozina iz zdravilišča Krka Strunjan. Imamo okrog 500 članov. Glavna naloga društva je seznanjanje prebivalstva o osteoporozni, zato izvajamo presejalne metode merjenje kostne gostote z UZ na petnici. Občane seznanjamo o pomenu zdravega življenja. Na strokovnih predavanjih jim povemo, kaj je osteoporozo, da je to tiha bolezen, ki ne boli, dokler ne pride do zlomov. To lahko preprečimo s stalno aktivnostjo, gibanjem in pravilnim prehranjevanjem. Zato organiziramo terapevtsko vadbo, pohode in strokovna predavanja.

Tudi v Ankaranu imamo veliko članov društva, ki telovadijo in hodijo z nami v bližnjo okolico.

Ponudili bi jim radi čim več, vendar smo odvisni od sredstev. Tako imamo predavanja v glavnem v Kopru, ki je nekako na sredini naše obalne regije.

V Ankaranu imamo spomladi ali jeseni pohod po Beblerjevi poti, kjer je pri izgradnji sodelovalo tudi naše društvo. Udeleži se ga veliko članov.

Na okrogli mizi je bilo omenjenih veliko problemov, ki jih imajo invalidi. Tudi sama sem opazila kar nekaj pomanjkljivosti oz. želja - npr.:

- dostop do morja je za slabo gibljive ljudi kar precej težaven (v Valdoltri bi lahko dostop izboljšali z urejenim prehodom in držalom, da se lažje pride do višje vode, podobno, kot je na »kranjski plaži«)
- zelo pogrešamo kolesarsko stezo od Sončnega parka pa do Debelega rtiča.

To sta dve stvari, ki si jih želi veliko občanov in prav tako turistov, ki sprašujejo po kolesarski poti. Samo to manjka, pa se lahko ljudje varno zapeljejo proti Kopru in Izoli.

Veliko občanov bi si želelo tudi cenejši vstop v zimski bazen.

Veliko stvari se je že naredilo v Ankaranu in smo zato zadovoljni. Prebivalstvo Ankarana se stara in zato želimo poskrbeti za varno in aktivno starost ljudi. Vem, da se ne da vsega naenkrat, vendar predloge in pobude občanov lahko postopoma uresničujemo.

Vojka Močnik, Društvo bolnikov z osteoporozo Obalno kraške regije

6. ZAPOSLOVANJE INVALIDOV

• DRUŠTVO INVALIDOV KOPER

Invalidi se vse pogosteje soočajo z diskriminacijo na delovnih mestih ter pri samem zaposlovanju. Zato so invalide uvrstili v kategorijo težko zaposljivih oseb. Ne glede na njihovo zdravstveno in kategorijo invalidnosti bi jim morali dati možnost izkazovanja njihovih preostalih delovnih sposobnosti. Invalidom s tovrstnimi težavami na društvu nudimo program, ki se nanaša predvsem na strokovno in laično nudenje pomoči s področja zakonodaje; pomoč pri manjših sporih med delodajalci in invalidi ter njihovimi pravicami, ki izhajajo iz zakona o delovnih razmerjih ter drugimi problemi kot so odhod/prihod na delo, preselitev delovnega mesta iz kraja v kraj, premestitev na drugo delovno mesto, odpuščanje, pridobitev statusa invalidnosti, upokojitev, pravice iz zdravstvenega zavarovanja ipd. V primeru, da naša laična pomoč ne zadostuje, jih usmerimo in povežemo s pravno informacijskim centrom v Ljubljani, kjer so invalidi – člani društva deležne brezplačnega pravnega svetovanja in pomoči. Naše delo temelji na delu s posameznikom, v smislu individualne pomoči. Najpogosteje pomagamo pri urejanju dokumentacije glede stopnje invalidnosti in telesne okvare, ter prošnje za parkirne dovolilnice invalidov. Po potrebi jih pospremimo do raznih občinskih ustanov in uradov. Nudimo pomoč pri uveljavljanju potreb invalidov na področju socialnega varstva, zaposlovanja in delovnih razmerij, varovanja zdravja, medicinske in psihosocialne rehabilitacije in na ta način dosegamo cilje uveljavljanja človekovih pravic invalidov in njihovo nediskriminacijo.

Tatjana Koblar, predsednica društva

• ZAVOD RS ZA ZAPOSLOVANJE

Statistični podatki za občino Ankaran:

Registrirani brezposelni invalidi v občini Ankaran			
* število brezposelnih enako ali manjše od 3			
X* PODATKA NE MOREMO PRIKAZATI			
	XII 2017	XII 2018	XI 2019
Število vseh registriranih brezposelnih oseb	116	110	93
Število registriranih brezposelnih invalidov	22	24	17
- delež invalidov med vsemi brezposelnimi (v %)	19,0	21,8	18,3
Invalidi po spolu			
	XII 2017	XII 2018	XI 2019
moški	13	14	10
ženske	9	10	7
Skupaj	22	24	17
Invalidi po vrsti invalidnosti			
	XII 2017	XII 2018	XI 2019
delovni invalid (II., III. kategorije)	18	20 x*	
invalidna oseba po ZZRZ	4	4 *	
Skupaj	22	24	17
Invalidi po starosti			
	XII 2017	XII 2018	XI 2019
do 24 let	*		
25-29 let		*	
30-39 let	*	*	*
40-49 let	*	*	*
50-59 let	12	12	6
60-69 let	4	7	7
Skupaj	22	24	17
Invalidi po ravneh izobrazbe			
	XII 2017	XII 2018	XI 2019
1+2 - OŠ ali manj	8	9	5
3+4 - nižje, srednje poklicno izobr.	*	X*	X*
5 - srednje tehniško, strokovno, splošno iz.	8	7	5
6-8 - visokošolsko iz. 1.-3. stopnje	*	*	*
Skupaj	22	24	17

Invalidi po trajanju brezposelnosti	XII 2017	XII 2018	XI 2019
0-2 meseca		*	
3-5 mesecev	*		
9-11 mesecev	*		
12-23 mesecev	*	*	*
24-35 mesecev	4	*	*
3-4 leta	4	6	4
5-7 let	*	*	5
8 let ali več	7	8	5
Skupaj	22	24	17
Priliv in odliv invalidov	I-XII 2017	I-XII 2018	I-XI 2019
Priliv	4	*	*
Odliv	*	*	9
Priliv invalidov po razlogih	I-XII 2017	I-XII 2018	I-XI 2019
Iztek zaposlitve za določen čas	4		*
Pisni sporazum		*	
Prenehanje poslovanja		*	
Skupaj	4	*	*
Odliv invalidov po razlogih	I-XII 2017	I-XII 2018	I-XI 2019
Zaposlitev		*	*
Prehod v neaktivnost	*		*
Lastna volja in ostalo			5
Skupaj	*	*	9

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, Območna služba Koper

• **SONČEK– ZVEZA DRUŠTEV ZA CEREBRALNO PARALIZO SLOVENIJE**

Sonček-Zveza društev za cerebralno paralizo Slovenije so.p. je neprofitna, nevladna in nepolitična-nacionalna invalidska organizacija ter deluje po načelih socialnega podjetništva. Ustanovljena je bila leta 1983. Vanjo se združuje petnajst regijskih društev za cerebralno paralizo, Društvo za pomoč prezgodaj rojenim otrokom, Sonček-Športno društvo cerebralne paralize ter Sončkov klub. Izvaja številne programe in storitve, največja sta program varstva, usposabljanja in zaposlovanja pod posebnimi pogoji, ki poteka v varstveno delovnih centrih, ter program institucionalnega varstva, ki ga izvajajo v stanovanjskih skupinah ter prilagojenih stanovanjih. Aktivna je tudi na področju osebne asistencije, svetuje in nudi podporo družinam z otroki s posebnimi potrebami, organizira dogodke na kulturnem ter športnem področju, s pomočjo publikacij ter revije Sončnik skrbi za informativno dejavnost, preko projekta Korak k Sončku se trudi za bolj inkluzivno šolo ter izvaja prilagojene prevoze.

Na Obali se nahajajo trije Sončkovi centri. Center Sonček Koper je varstveno delovni center, v katerega je vključenih 12 oseb z različnimi oblikami invalidnosti. Nahaja se na Beblerjevi 8 v Kopru, pod pridnimi rokami uporabnikov v njem nastajajo voščilnice ter različni izdelki s sivko. Imamo tudi trgovinico rabljenih predmetov, v kateri sprejemamo in prodajamo rabljene obleke, knjige, igrače in majhne dekorativne predmete. Na Glagoljaški ulici v centru Kopra se nahaja Stanovanjska skupina Sonček Koper, v kateri biva 6 oseb. Tretji center pa se nahaja v Elerjih, kjer izvajamo številne enotedenske počitnice za otroke ter odrasle z in brez posebnih potreb. Vsakdo, ki ga zanima, kako poteka naš vsakdan, je lepo vabljen na obisk, druženj smo vedno zelo veseli.

Daša Goričan Krstić, Vodja enote VDC Koper

7. FINANČNA IN MATERIALNA POMOČ TER SOCIALNA VARNOST

• UVELJAVLJANJE PRAVIC PRI CENTRU ZA SOCIALNO DELO

Odrasle osebe s posebnimi potrebami lahko pri centru za socialno delo uveljavljajo pravico do priznanja statusa invalida po Zakonu o socialnem vključevanju invalidov in do nadomestila za invalidnost ter dodatka za pomoč in postrežbo po istem zakonu.

Nadalje lahko pri CSD uveljavljajo pravico do izbire družinskega pomočnika, pravico do osebne asistencije in komunikacijskega dodatka ter podajo zahtevo za oprostitev plačila socialnovarstvenih storitev institucionalnega varstva ali pomoči na domu.

Glede uveljavljanja materialnih pravic oz. socialnih transferjev lahko, ob izpolnjevanju zakonsko določenih pogojev, uveljavljajo pravico do denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka, izredne denarne socialne pomoči, subvencije najemnine.

Status invalida po zakonu o socialnem vključevanju invalidov (ZSVI):

Upravičenci:

- Polnoletne osebe z:
 - ~ z zmernimi, težjimi ali težkimi motnjami v duševnem razvoju,
 - ~ z avtističnimi motnjami, ki imajo tako hudo obliko neprilagojenega vedenja, da jim onemogoča samostojno življenje in pridobivanje sredstev za preživljanje,
 - ~ gluhoslepi z najmanj 50-odstotno izgubo sluha po Fowlerju in prvo do vključno peto kategorijo slepote in slabovidnosti,
 - ~ z zmerno do hudo možgansko poškodbo ali okvaro in
 - ~ najtežje gibalno ovirane osebe, ki se zaradi invalidnosti ne morejo same vključevati v družbo in si zagotavljati socialne varnosti.
- Invalidnost je nastala pred polnoletnostjo ali v primeru, če se oseba šola, najpozneje do dopolnjenega 26. leta starosti. Izjema so osebe z zmerno do hudo možgansko poškodbo ali okvaro, osebe z avtističnimi motnjami in gluhoslepe osebe, pri katerih invalidnost lahko nastane tudi pozneje, vendar pred prvo zaposlitvijo oziroma, če iz naslova zavarovanja ne pridobijo nobenih pravic.
- državljani Republike Slovenije ali tujci s stalnim prebivališčem ali dovoljenjem za prebivanje v Republiki Sloveniji.

Pravice po ZSVI:

- Status invalida
- Nadomestilo za invalidnost
- Dodatek za pomoč in postrežbo

Postopek:

Vlogo za pridobitev statusa invalida po ZSVI upravičenec vloži pri pristojnem centru za socialno delo. Vlogi priloži ustrezno dokumentacijo. Center za socialno delo na podlagi dokumentacije in po potrebi dodatno pridobljenega mnenja invalidske komisije pri ZPIZ ali URI Soča, izda odločbo, s katero upravičencu prizna status invalida in nadomestilo za invalidnost.

Ne glede na premoženjsko stanje upravičenca do nadomestila je višina nadomestila enaka seštevku denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka po zakonu, ki ureja socialno varstvene prejemke, ki velja za edino odraslo osebo v družini (trenutno 591,20 EUR).

Upravičenec, ki zaradi invalidnosti potrebuje pomoč in postrežbo druge osebe za opravljanje osnovnih življenjskih potreb, ima poleg pravice do nadomestila, pravico do dodatka za pomoč in postrežbo, če nima pravice do dodatka za isti namen po drugih predpisih.

O pravici do dodatka za pomoč in postrežbo odloči center za socialno delo na podlagi mnenja invalidske komisije pri ZPIZ.

Zakonska podlaga:

Zakon o socialnem vključevanju invalidov

Družinski pomočnik:

Institut družinskega pomočnika ima pomembno vlogo pri ohranjanju kakovostnega življenja invalidnih oseb. Ponuja alternativo upravičencem do institucionalnega varstva, s poudarkom na zagotovitvi večje

intimnosti, individualnosti, solidarnosti, osebne komunikacije, domačnosti in topline. Je pravica, pri kateri, lahko v primerih in pod zakonskimi pogoji, namesto celodnevne institucionalnega varstva, upravičenec izbere družinskega pomočnika, ki mu nudi pomoč v domačem okolju¹.

Upravičenci:

- oseba s težko motnjo v duševnem razvoju oziroma oseba, ki potrebuje stalno nego, varstvo, pomoč in vodenje.
- težko gibalno ovirana oseba oziroma oseba, ki ima prirojene ali pridobljene okvare, poškodbe gibalnega aparata, centralnega ali perifernega živčevja.

Pravico do izbire družinskega pomočnika ima invalidna oseba:

- za katero je pred uveljavljanjem pravice do družinskega pomočnika skrbel eden od staršev, ki je po predpisih o starševskem varstvu prejemal delno plačilo za izgubljeni dohodek,
- ki je pridobil status invalida po Zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb (oz. po Zakonu o socialnem vključevanju invalidov) in potrebuje pomoč za opravljanje vseh osnovnih življenjskih potreb ali
- za katero komisija za priznanje pravice do izbire družinskega pomočnika ugotovi, da gre za osebo s težko motnjo v duševnem razvoju, ki potrebuje pomoč pri opravljanju vseh osnovnih življenjskih potreb, ali težko gibalno ovirano osebo, ki potrebuje pomoč pri opravljanju vseh osnovnih življenjskih potreb.

Pogoji za družinskega pomočnika:

Družinskega pomočnika si invalidna oseba izbere sama, pri čemer pa mora kandidat za družinskega pomočnika izpolnjevati naslednje pogoje:

- pridobiti pozitivno mnenje invalidske komisije, da je primeren za opravljanje nalog družinskega pomočnika;
- imeti isto stalno prebivališče kot invalidna oseba, oziroma eden od družinskih članov invalidne osebe;
- odjaviti se iz evidence brezposelnih oseb ali zapustiti trg dela. Družinski pomočnik je lahko tudi oseba, ki je v delovnem razmerju s krajšim delovnim časom od polnega delovnega časa pri delodajalcu.

Status družinskega pomočnika ne predstavlja delovnega razmerja (kot tudi ni formalnega delodajalca), kot ga ureja delovnoppravna zakonodaja, zato družinskemu pomočniku tudi niso priznane pravice iz delovnega razmerja (do regresa, letnega dopusta, plačane bolniške odsotnosti, odpravnine ob upokojitvi ipd.).

Družinski pomočnik, ki invalidni osebi zagotavlja oskrbo v domačem okolju, mora imeti primeren odnos do invalidne osebe in biti usposobljen za komuniciranje in delo z invalidno osebo. K primerni oskrbi oziroma ustrezni zadovoljitvi želja in potreb invalidne osebe prispeva z izvajanjem del in nalog družinskega pomočnika, ki pokrivajo področja osebne, zdravstvene in socialne oskrbe ter gospodinjske pomoči.

Družinski pomočnik ima pravico do:

- delnega plačila za izgubljeni dohodek v katerega je vključeno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zdravstveno zavarovanje, zavarovanja za primer brezposelnosti ter zavarovanja za starševsko varstvo,
- ali do sorazmernega dela plačila za izgubljeni dohodek, če poleg opravljanja nalog družinskega pomočnika ostaja v delovnem razmerju s krajšim delovnim časom od polnega.

Delno plačilo za izgubljeni dohodek se v skladu s Sklepom o usklajenih višinah transferjev, ki so določeni v nominalnih zneskih ter o odstotku uskladitve drugih transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji uskladi od 1. julija 2019 naprej v višini 2,4 %. Višina delnega plačila za izgubljeni dohodek znaša 751,77 evrov (bruto znesek).

¹ <https://www.gov.si/teme/druzinski-pomocnik/>

Postopek:

Vlagatelj poda vlogo za uveljavljanje pravice do izbire družinskega pomočnika ter za določitev oprostitev in prispevka k plačilu pravic družinskega pomočnika. Vlogi priloži tudi ustrezno zdravniško dokumentacijo.

Center za socialno delo vlogo posreduje invalidski komisiji pri ZPIZ, ki na podlagi pregleda, razgovora in dokumentacije oceni, ali vlagatelj izpolnjuje pogoje za pridobitev pravice do družinskega pomočnika in ali je kandidat za družinskega pomočnika primeren za opravljanje nalog družinskega pomočnika.

Status družinskega pomočnika in z njim povezanih pravic kakor tudi dolžnosti, ki jih predstavlja predvsem dolžnost izvajanja potrebne pomoči invalidni osebi, se vzpostavi z odločbo o priznanju pravice do družinskega pomočnika in o izbiri družinskega pomočnika. O pravici do izbire družinskega pomočnika odloča z mnenjem invalidska komisija ZPIZ, razen v primeru, če je za invalidno osebo skrbel eden od staršev, ki je prejemal delno plačilo za izgubljeni dohodek po predpisih iz starševskega varstva (ko odloča center za socialno delo)².

Center za socialno delo z isto odločbo odloči tudi o prispevku upravičenca in njegovih zavezancev k plačilu družinskega pomočnika.

Upravičenec v primeru izbire družinskega pomočnika obdrži pravico dodatka za pomoč in postrežbo, pri čemer pisno dovoli, da se dodatek, v času, ko ji pomoč nudi družinski pomočnik, izplačuje občini, ki je pristojna za financiranje pravic družinskega pomočnika.

Upravičenec in njegovi zavezanci za preživljanje so dolžni občini, redno za tekoči mesec povrniti sredstva oziroma del sredstev, ki jih občina namenja za pravice družinskega pomočnika.

Pravice družinskega pomočnika se dodatno financirajo s sredstvi upravičenca do višine njene plačilne sposobnosti in s sredstvi v višini prispevka zavezancev. Kadar ta sredstva ne zadostujejo za financiranje pravic družinskega pomočnika, razliko doplača občina.

Zavezanec, ki je hkrati družinski pomočnik, ni dolžan prispevati k plačilu pravic družinskega pomočnika.

Če je upravičenec lastnik nepremičnine, se mu z odločbo lahko prepove odtujiti in obremeniti nepremičnino, katere lastnik je, v korist občine, ki zanj financira plačilo družinskega pomočnika, če gre za nepremičnino, na kateri upravičenec nima prijavljenega stalnega prebivališča.

Zakonska podlaga:

- Zakon o socialnem varstvu (ZSV)
- Pravilnik o pogojih in postopku za uveljavljanje pravice do izbire družinskega pomočnika

Osebna asistenca:

Osebna asistenca je zbir storitev, ki ljudem, ki v vsakdanjem življenju potrebujejo pomoč drugega, omogoča neodvisno in bolj kakovostno življenje. Storitve so prilagojene konkretnim potrebam posameznega uporabnika oziroma uporabnice, njegovim oziroma njenim sposobnostim, željam, pričakovanjem in življenjskim razmeram³.

Upravičenci:

- oseba, ki zaradi invalidnosti potrebuje pomoč pri opravljanju aktivnosti, vezanih na samostojno osebno in družinsko življenje, vključevanje v okolje, izobraževanje in zaposlitev;
- je državljan RS s stalnim bivališčem v Republiki Sloveniji ali tujec, ki ima stalno prebivališče v RS;
- je star od 18 do 65 let;
- živi ali bi želel živeti v samostojnem ali skupnem gospodinjstvu zunaj celodnevne institucionalne oskrbe in
- potrebuje pomoč najmanj 30 ur tedensko.

² <https://www.gov.si/teme/druzinski-pomocnik/>

³ <https://www.gov.si/teme/osebna-asistenca/>

Postopek:

Vlogo za pravico do osebne asistence vlagatelj ali njegov zakoniti zastopnik vloži na krajevno pristojnem centru za socialno delo, ki imenuje strokovno komisijo, ki izdela mnenje o vsebini in številu ur osebne asistence.

Na podlagi strokovnega mnenja center za socialno delo izda odločbo o priznanju pravice do osebne asistence. Z odločbo še odloči, da če je upravičenec prejemnik dodatka za pomoč in postrežbo, polovico tega dodatka prispeva k plačilu osebne asistence.

Center za socialno delo izda tudi vrednotnico, na podlagi katere upravičenec uveljavlja pravico pri izvajalcu osebne asistence.

Upoštevanje odločbo centra za socialno delo o pravici do osebne asistence, upravičenec in izbrani izvajalec podpišeta t.i. izvedbeni načrt – to je pisni dogovor o storitvah osebne asistence. Storitve osebne asistence so storitve, namenjene osebni pomoči uporabnika, storitve, namenjene pomoči v gospodinjstvu in drugih dnevni opravilih, spremstvo, pomoč na delovnem mestu in v izobraževalnem procesu ter pomoč pri komunikaciji.

Izvajalca osebne asistence izbere upravičenec sam, skupaj z izvajalcem pa izbere osebnega asistenta. Upravičenec, osebni asistent in izvajalec osebne asistence podpišejo dogovor o izvajanju storitev osebne asistence, nato se osebna asistenca opravlja v prisotnosti uporabnika in po njegovih navodilih.

Če osebni asistent ne izvaja del in nalog iz v odločbi določenih storitev osebne asistence in izvedbenega načrta, lahko uporabnik zamenja osebnega asistenta oziroma izvajalca osebne asistence.

Pravica do osebne asistence se izključuje z institutom družinskega pomočnika, vključitvijo v celodnevno institucionalno varstvo in dolgotrajno bolnišnično obravnavo, ki jih urejajo predpisi s področja socialnega in zdravstvenega varstva.

Pravica do osebne asistence se ne izključuje s storitvijo pomoči na domu in pravico do vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji oziroma pravice do drugih podpor pri zaposlovanju in socialnem vključevanju, ki so financirane iz javnih virov in so urejene v predpisih s področja socialnega varstva in zaposlovanja invalidov. V tem primeru se število odobrenih ur osebne asistence zmanjša za število ur vključenosti v te storitve.

Komunikacijski dodatek:

Komunikacijski dodatek je pravica, ki se lahko dodeli gluhi, slepi ali gluhoslepi osebi, ki izmed storitev osebne asistence potrebuje zgolj pomoč pri komunikaciji in spremstvu.

Upravičenec do komunikacijskega dodatka se lahko odloči za:

- uveljavljanje osebne asistence v obsegu do 30 ur na mesec ali
- denarno nadomestilo v višini dodatka za pomoč in postrežbo pri opravljanju večine osnovnih življenjskih potreb, ki je določen v zakonu, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje in trenutno znaša 150,00 evrov.

Vlogo za pravico do komunikacijskega dodatka vlagatelj vloži na krajevno pristojnem centru za socialno delo, k vlogi doda ustrezna zdravniška dokazila.

Zakonodaja

- Zakon o osebni asistenci (ZOA)
- Pravilnik o osebni asistenci

Slovenski znakovni jezik:

Gluhe osebe imajo možnost, da uporabljajo slovenski znakovni jezik (v nadaljnjem besedilu: znakovni jezik) kot jezik medsebojnega sporazumevanja in kot naravno sredstvo za sporazumevanje, ter pravico, da so informirani v njim prilagojenih tehnikah.

Upravičenci:

- Gluha oseba je oseba povsem brez sluha, oziroma oseba, ki zaradi oteženega sporazumevanja uporablja znakovni jezik kot svoj naravni jezik.

Pravice gluhih oseb:

- uporabljati slovenski znakovni jezik kot jezik medsebojnega sporazumevanja,
- biti informiran/a v prilagojenih tehnikah,
- pravica do tolmačenja.

Gluha oseba na centru za socialno delo vloži vlogo za pridobitev pravic po zakonu. Center gluhi osebi na podlagi mnenja strokovne komisije izda odločbo o njenih pravicah. Gluhi osebi se izda tudi izkaznica in vavčerji za plačilo tolmačev.

Vsaki gluhi osebi pripada 30 vavčerjev, kar pomeni poplačilo stroškov tolmačenja v obsegu 30 ur letno za individualne potrebe gluhe osebe. Dijaki in študenti, ki zaradi potreb, povezanih s šolanjem, potrebujejo povečan obseg storitev tolmačenja pripada 100 vavčerjev, kar pomeni, da lahko uveljavljajo plačilo storitev tolmačenja skupaj največ 100 ur letno. Prav tako pa zakon daje možnost, da lahko gluhe osebe neomejeno uporabljajo znakovni jezik v vseh postopkih pred vsemi državnimi institucijami, ki so za delo tolmačev dolžne zagotoviti sredstva.

Zakonodaja:

- Pravilnik o disciplinski odgovornosti tolmačev
- Register tolmačev za slovenski znakovni jezik

Mojca Čavničar, univ. dipl. soc. del., koordinatorica invalidskega varstva pri CSD Južna Primorska

• **ODLOK O DODELJEVANJU SOCIALNIH POMOČI V OBČINI ANKARAN**

V občini Ankaran je od leta 2020 v veljavi Odlok o dodeljevanju socialnih pomoči v Občini Ankaran, ki je razširil nabor možnih socialnih pomoči in socialno najbolj ogroženim prinesel možnost večkratne uveljavitve določenih socialnih pomoči.

Družinam z otroki in mladostniki poleg denarne pomoči pri nakupu šolskih potrebščin za osnovnošolce omogoča tudi pomoč pri nakupu delovnih zvezkov in šolskih učbenikov za osnovno in srednjo šolo (tistih, ki jih učenci ne dobijo brezplačno iz šolskega sklada) ter nakupu šolskih potrebščin kot tudi pri plačilu dijaških vozovnic, stroškov šole v naravi osnovnošolcem, ki niso deležni plačila nadstandardnih dejavnosti (otroci, ki obiskujejo osnovno šolo zunaj Ankarana), stroškov počitniškega varstva osnovnošolcev ter stroškov šolske prehrane osnovnošolcem v delu, ki ga ne pokrije subvencija.

Starejšim, gibalno oviranim ali kronično bolnim novi odlok omogoča pomoč pri plačilu storitev socialnega servisa: dnevne dostave kosil na dom, varovanja na daljavo ter storitev spremstva in pomoči pri posameznih opravilih starejšim in invalidnim osebam.

Posamezniki, družine in osebe, ki živijo v skupnih gospodinjstvih, lahko v skladu z odlokom prejmejo denarno pomoč pri plačilu ogrevanja, obveznih dimnikarskih storitev, vodarine, električne energije, komunalnih storitev, nakupu ozimnice in nujno potrebnih življenjskih potrebščin (hrana, obutev, oblačila ipd.) ter kritju drugih stroškov za premostitev trenutne materialne ogroženosti upravičenca. Odlok predvideva tudi pomoč pri kritju zdravstvenih storitev, zdravil, medicinskih pripomočkov in dietne prehrane, ki so nujno potrebni in niso zagotovljeni z obveznim zdravstvenim zavarovanjem, ter plačilu stroškov, povezanih z zdravljenjem odvisnosti.

Občina Ankaran, Oddelek za družbene dejavnosti

8. KULTURA, ŠPORT IN REKREACIJA

Občina Ankaran spodbuja kulturno udejstvovanje vseh oseb in tovrstne aktivnosti tudi sofinancira prek javnega razpisa.

Društvo paraplegikov Istre in Krasa vsako leto tradicionalno organizira likovno delavnico v Ankaranu, na kar smo zelo ponosni in se jo z veseljem udeležimo.

Občina Ankaran, Oddelek za družbene dejavnosti

• **KNJIŽNIČNE STORITVE ZA INVALIDE**

Knjižnica Ankaran je mlada knjižnica, ustanovljena leta 2017, pred tem je Ankaran dolga leta obiskovala potujoča knjižnica Osrednje knjižnice Srečka Vilharja Koper, eno popoldne na teden. Potrebe po knjižnični dejavnosti so v Ankaranu vedno bile velike in tudi občani so ustanovitev stalne knjižnice zelo lepo sprejeli. Knjižnica je odprta šest dni na teden in deluje v prostorih nekdanjega vrtca, ki je sedaj Dom družbenih dejavnosti. Prednost te lokacije je, da se nahaja v poseljenem območju, zato večina prebivalcev nima dolge poti do knjižnih polic. To je pomembno predvsem za starejše uporabnike knjižnice, ki so že v osnovi manj mobilni, predstavljajo pa velik delež aktivnih uporabnikov. Prav tako je pred stavbo omogočeno parkiranje. Lokacija pa ima tudi pomanjkljivost, saj se nahaja na vrhu strmega klanca, ki za manj mobilne prebivalce spodnjega Ankarana lahko predstavlja oviro, zaradi katere se obisku knjižnice odpovedo.

Prostori Doma družbenih dejavnosti, v katerih se nahaja tudi knjižnica, so lično urejeni, čeprav že nekoliko dotrajani. Na vhodu v stavbo je vzdana klančina, ki omogoča dostop osebam na vozičku, pa tudi mamicam z otroškimi vozički, ki knjižnico pogosto obiskujejo. Težavo znajo predstavljati vrata, ki se odpirajo navzven preko klančine. Knjižnica se nahaja v pritličju stavbe, tako da dostopa ne ovirajo stopnice. Prav tako je omogočen dostop do večnamenskega prostora v pritličju, ki ga knjižnica uporablja za svoje dogodke in prireditve. Pomanjkljivost je, da v stavbi ni primernih toaletnih prostorov, ustrezno opremljenih za osebe na invalidskih vozičkih (širša vrata, prilagojena wc školjka, držala na steni, nižji umivalnik, itd.).

Z ustrezno razporeditvijo premičnih delov pohištva je osebam na invalidskem vozičku v knjižnici omogočen dostop do računalnika in svetovnega spleta. Tudi knjižne police niso previsoke, za dostop do višjih polic se mora oseba na invalidskem vozičku obrniti na knjižničarja.

Knjižnica k reševanju problematike lahko pripomore tudi z ustreznim izborom gradiva. Konkretno to pomeni npr. nakup gradiva z večjim tiskom za slabovidne oziroma z nakupom gradiva v braillovi pisavi za slepe ali pa tipank za otroke. Prav tako je možen nakup posebne strojne opreme, ki slabovidnim omogoča uporabo računalnika in elektronskih bralnikov. Vsebinsko primeren izbor gradiva lahko pripomore tudi k osveščanju javnosti, da med nami živijo tudi osebe, ki pri vsakodnevnih opravilih potrebujejo nekoliko pomoči.

Ker je invalidnosti več vrst, pri reševanju problematike knjižničnih storitev za invalide zagovarjamo individualni pristop. Najprej se je potrebno zazreti v svoje lokalno okolje, vzpostaviti dialog z zainteresiranimi in ugotoviti, kakšne so sploh potrebe in želje. Nato pa se glede na dane razmere naredi načrt katerim potrebam in željam lahko zadostimo in katerim žal ne. Včasih so arhitektonske ovire enostavne prevelike in ne omogočajo prilagoditev. V teh primerih velja razmisliti o prilagoditvi knjižničnih storitev na takšen način, da dosežejo tudi tiste, ki sami do knjižnice ne morejo. V poštev pride dostava knjižnega gradiva na dom, po predhodnem dogovoru. Prav tako je možno v dnevni centrih vzpostaviti premične zbirke knjižničnega gradiva in tako knjižnico pripeljati do večjih skupin ljudi, ki se zaradi zdravstvenih izzivov, s katerimi se soočajo, ne poslužujejo obiskov knjižnice.

Pomembno je predvsem to, da se kakršnekoli prilagoditve izpeljejo premišljeno in načrtovano, predvsem pa obvezno v sodelovanju z zainteresiranimi, saj le s sodelovanjem lahko zagotovimo ustrezne in primerne rešitve po meri oseb, ki se zaradi svojega zdravstvenega stanja vsakodnevno soočajo s številnimi izzivi. Sicer pa že s prijazno besedo in malce dobre volje lahko naredimo veliko!

Tanja Prevolšek Pajer, vodja Knjižnice Ankaran

• **ŠPORT IN REKREACIJA**

Društva lahko najamejo telovadnico v Osnovni šoli in vrtcu Ankaran in si tudi pokrijejo stroške prek javnega razpisa za sofinanciranje Letnega programa športa oz. družbene dejavnosti. Pred epidemijo covid 19 je v Mladinskem zdravilišču in letovišču Debeli rtič potekala brezplačna vodna vadba za starejše in otroke s posebnimi potrebami.

Občina prav tako spodbuja organizacijo športnih dogodkov na prostem (Veter v laseh, Sončkov športni dan..).

Dostop je invalidom omogočen tudi na nekaterih plažah: Adria Ankaran – vključno z bazenom, Mladinsko zdravilišče in letovišče Debeli rtič in na plaži Debeli rtič.

Občina Ankaran, Oddelek za družbene dejavnosti

9. STROKOVNO – PODPORNE SLUŽBE

Občina Ankaran sodeluje s podpornimi službami in jih tudi sofinancira prek letne pogodbe (Center za socialno delo, Obalni dom upokojencev, Rdeči križ) oz. prek javnega razpisa (društva).

Občina Ankaran prav tako krepi mrežo prostovoljcev in jih spodbuja pri njihovem delovanju.

Občina Ankaran, Oddelek za družbene dejavnosti

10. DODATEK: SKRB ZA STAREJŠE

V občini Ankaran je zelo velik delež občanov, starejših od 60 let, ta delež je celo veliko višji od povprečja v Republiki Sloveniji. Zaradi tega občina namenja veliko časa in sredstev ravno področju skrbi za starejše občane, vključevanju le-teh v skupnost, njihovo medsebojno sodelovanje in srečevanje, aktivno preživljanje časa ter urejanje osnovnih bivanjskih potreb. Glavna aktivnost občine s tega področja je bila oblikovanje in sprejetje občinskega programa skrbi za starejše ter začetek njegovega izvajanja. Do sprejetja navedenega programa je občina izvajala določene aktivnosti neposredno sama ali v sodelovanju z Društvom upokojencev Ankaran ter preko zunanjih izvajalcev – Obalne doma upokojencev in Centra za socialno delo.

Na področju skrbi za starejše se izvajajo naslednje aktivnosti:

- Sprejem občinskega programa skrbi za starejše.
- Prevoz starejših občanov: v drugi polovici leta 2018 je občina pristopila k projektu Sopotniki. Gre za pomoč starejšim občanom, ki nimajo svojega vozila in ne svojcev, ki bi jih lahko odpeljali k zdravniku, po uradih ipd.
- Izvedeni pogovori in načrtovanja za vzpostavitev varovanih stanovanj in doma za starostnike v občini Ankaran ter predstavitev občanom: sodelovanje z nepremičninskim skladom pokojninskega in invalidskega zavarovanja kot primer dobre prakse.
- Financiranje in pomoč pri organizaciji dejavnosti: pevski zbor, obdaritve ob jubileju, obdaritev ob dnevu žena, brezplačna vodena vadba za starejše, brezplačno plavanje v bazenu v Hotelu Arija na Debelem rtiču, administrativna in druga pomoč pri organizaciji dogodkov in srečanj starejših občanov.
- Financiranje Društva upokojencev: na podlagi izvedenega javnega razpisa so bila dodeljena sredstva društvu upokojencev za financiranje dejavnosti ekskurzij starejših občanov, srečanj starejših občanov, druženja starejših občanov.
- Priprava in razvoz kosil na dom za starejše občane: te pravice je občina zagotavljala vsem že obstoječim uporabnikom. Starejši občani, ki bi še potrebovali tovrstno pomoč, so vabljeni, da se oglasio na Občinski upravi, kjer lahko uredijo vse potrebno za dogovor o dostavi kosil. Storitve je brezplačna oz. jo občina krije v celoti/delno tistim, ki so skladno z odločbo CSD oproščeni plačila storitve ali dela plačila storitve.
- Plačilo institucionalnega varstva starejših: občina skladno z zakonom plačuje delno ali celotno storitev institucionalnega varstva tistim, ki so skladno z odločbo CSD oproščeni plačila ali dela plačila storitve.
- Program pomoči na domu: socialni oskrbovalci, skladno z odločbo CSD, z obiski na domu pomagajo občanu pri hišnih opravilih, osebni higieni in drugih vsakodnevnih opravilih, plačilo pa je urejeno glede na socialni status upravičenca oz. je lahko tudi v celoti brezplačno.
- Zagotavljanje izvajanje storitev varovanja starejših oseb na daljavo: Rdeča tipka v sklopu financiranja Regijskega centra za pomoč na domu Mali princ ter izvajanje spremstva in dodatne pomoči v sklopu podprograma Vitica. Plačilo s strani občine enako kot zgoraj.
- Od septembra 2021 v Ankaranu deluje Info točka za starejše, kjer lahko starejši občani pridobijo vse potrebne informacije, ki jih bodo opolnomočile za nadaljnje korake v smeri urejanja številnih vprašanj oziroma težav, kot so pomoč pri izpolnjevanju vlog, iskanju ustreznih oblik pomoči na domu, pomoč pri naročanju na zdravniške preglede ipd. V primeru socialnih stisk starejšim pomagamo pri stiku s pristojnimi službami CSD, pri manjših opravilih, kot so zlaganje drv, manjša popravila, menjava žarnic, urejanje okolice ipd., pa jim osebno pomagajo sodelavci Občine Ankaran oziroma prostovoljci, ki z občino sodelujejo.
- V Domu družbenih dejavnosti na Bevkovi ulici 1 je odprto delovišče z računalniško opremo in tiskalnikom, namenjeno starejšim občanom.

V pripravi je posebna brošura, s katero bomo starejšim občankam in občanom Ankarana, njihovim svojcem in drugim na enem mestu ponudili čim več informacij o storitvah s področja zdravja, socialnega varstva in drugih podpornih storitev, ki so jim namenjene ter predstavili ključne institucije, ki so jim na voljo. Opisom storitev in možnostim njihovega koriščenja bodo dodani tudi kontakti.

Občina Ankaran, Oddelek za družbene dejavnosti

• **DRUŠTVO UPOKOJENCEV ANKARAN**

V občini Ankaran je bilo konec marca 2021 stalno prijavljenih 3261 prebivalcev, med temi je bilo starejših od 60 let kar 1056 oziroma že tretjina prebivalcev v naši občini.

Društvo upokojencev Ankaran je bilo ustanovljeno 11. 8. 1982, s ciljem omogočanja organiziranega vključevanja starejših v dogajanja v občini. V občinskem programu »Skrb za starejše« je vodstvo občine starejšim namensko namenilo pozornost z aktivnostmi, kot so npr. brezplačni prevozi za starejše, prehrana za starejše, rekreacija in druge. Pogrešamo pa skupni prostor za druženje v Centru dnevnih aktivnosti v Ankaranu, saj menimo, da ga kot občuten delež prebivalcev v našem kraju tudi potrebujemo. Vodstvo Društva upokojencev Ankaran je s še nekaj društvi, ki v svojo dejavnost vključujejo starejše občane, dalo pobudo za ustanovitev Centra dnevnih dejavnosti za starejše že konec leta 2018. Tedaj je bila organizirana konkretna predstavitev dobre prakse – »Hiši dobre volje« iz Kanala ob Soči in Renč, ki še danes uspešno delujeta kot Centra dnevnih aktivnosti za starejše. Na predstavitvi so bili tudi predstavniki naše občine skupaj z županom z obljubo, da bomo pristopili k uresničevanju zamisli. Tudi starejši občani moramo slediti novim izzivom prihodnosti, zato potrebujemo usposabljanje v računalništvu, tečaje tujih jezikov ter pristočasne kreativne dejavnosti, kot so tečaji slikarstva in ročnih spretnosti ter miselne in prilagojene fizične aktivnosti, ki bodo pritegnile upokojence, da si bodo izboljševali lastno zdravje in počutje ter se medsebojno družili. Ta predlog za uresničevanje interesov starejših občanov je že več let tudi v participativnem proračunu, zato člani Društva upokojencev Ankaran od vodstva občine pričakujemo konkreten odgovor, kdaj bo Center dnevnih aktivnosti v Ankaranu dejansko zaživel.

Upravni odbor Društva upokojencev Ankaran je po programu dela za leto 2021 razpisal prvo ekskurzijo v sredo, 23. 6. 2021, v okviru katere smo si ogledali grad Prem in imeli piknik v lovski koči Juršče. Glede na še veljavne omejitve zaradi covid-19 je bila omogočena le omejena udeležba do 50 udeležencev. Ekskurzija je lepo uspela, spoznali smo zgodovino gradu Prem, videli lepe kraje in se seznanili s prijetnim okoljem lovske kočice LD Tabor Zagorje. Nestrpno pričakujemo čas, ko bo znova omogočena neomejena udeležba na naših ekskurzijah.

Pisarna Društva upokojencev Ankaran je odprta vsako sredo od 15. do 17. ure v pisarni 7 Doma družbenih dejavnosti (Bevkova 1), razen julija in avgusta, ko je zaradi poletnih počitnic zaprta.

Hvaležni smo vodstvu Občine Ankaran za vse napore in pomoč pri obvladovanju posledic korona virusa v naši občini.

Andrej Jamnik, predsednik Društva upokojencev Ankaran
(povzeto po prispevku iz glasila Amfora)